

ACADEMIA ROMÂNĂ
Grupul de reflecție
Evaluarea Stării Economiei Naționale

ESEN - 2
INTEGRAREA ROMÂNIEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

**IMPLICAȚII ECONOMICE ALE TRANSPUNERII
LEGISLAȚIEI UNIUNII EUROPENE ÎN DOMENIUL
PROTECȚIEI MEDIULUI**

Dr. Victor PLATON

Secția de Științe Economice, Juridice și Sociologie a Academiei Române

---

Institutul Național de Cercetări Economice
Centrul de Informare și Documentare Economică

ACADEMIA ROMÂNĂ
Grupul de reflecție
Evaluarea Stării Economiei Naționale

Coordonare generală:
Academician Eugen SIMION
Președintele Academiei Române

Coordonare executivă:
Academician Aurel IANCU

Consiliul de orientare și evaluare științifică:

Secția de Științe Economice, Juridice și Sociologie a Academiei Române

Acad. Tudorel POSTOLACHE, președintele Secției;
Prof. dr. Constantin BĂRBULESCU, m.c.; Acad. Mircea Paul COSMOVICI;
Prof. dr. Daniel DĂIANU, m.c.; Acad. Emilian DOBRESCU;
Prof. dr. Ion DOGARU, m.c.; Acad. Ion FILIPESCU;
Acad. Aurel IANCU, vicepreședinte executiv;
Prof. dr. Constantin IONETE, membru de onoare al Academiei Române;
Prof. dr. Mugur C. ISĂRESCU, m.c.; Acad. Costin KIRIȚESCU;
Prof. dr. Vasile STĂNESCU, membru de onoare al Academiei Române;
Acad. Iulian VĂCĂREL; Prof. dr. Gheorghe ZAMAN, m.c.;
Prof. dr. Cătălin ZAMFIR, m.c.

Institutul Național de Cercetări Economice

Prof. dr. Mircea CIUMARA, director general
Prof. dr. Valeriu IOAN-FRANC, director general adjunct
Prof. dr. Gheorghe DOLGU

Directoratul și secretariatul științific

Prof. dr. Valeriu IOAN-FRANC; Prof. dr. Sorica SAVA;
Mircea FĂȚĂ; Drd. Aida SARCHIZIAN; Dan OLTEANU

*Ediție realizată cu asistență financiară din partea Comunității Europene,
grant B7-030-ZZ00 24.03.08.15.*

Punctele de vedere exprimate în acest studiu aparțin autorilor și, prin urmare, nu pot fi considerate în nici un fel ca exprimând punctul de vedere oficial al Comunității Europene.

CUPRINS

1. Problematika protecției mediului după zece ani de tranziție	5
1.1. Starea mediului în România.....	5
1.1.1. Caracteristici ale perioadei 1990-2000	5
1.1.2. Calitatea aerului.....	7
1.1.3. Problema deșeurilor	9
1.1.4. Calitatea apei.....	11
1.2. Legislația de protejare a mediului și problema aproximării acquis-ului comunitar.....	12
1.3. Investițiile de protecția mediului	14
1.3.1. Caracterizare generală	14
1.3.2. Costurile aproximării legislației europene	16
1.3.3. Fondul de mediu.....	19
1.3.4. Alte instrumente economice pentru protejarea mediului.....	20
1.4. Politica de protecție a mediului – instrument esențial	21
2. Fondul de mediu - instrument de finanțare a investițiilor de protecție a mediului	23
2.1. Fondul de mediu în țările Europei Centrale și de Est.....	23
2.2. Donatori și instituții financiare internaționale.....	25
2.2.1. Ce este conversia datoriei externe în schimbul investițiilor de protecție a mediului?	27
2.2.2. Perspectivele conversiei datoriei externe a României	28
2.3. Fondul de mediu în România.....	30
2.3.1. Veniturile Fondului de mediu (Legea nr. 73/mai 2000)	30
2.3.2. Veniturile din Ordonanța de Urgență nr. 93/iunie 2001.....	34
2.3.3. Propuneri de noi venituri.....	36
2.3.4. Recomandări; venituri corespunzătoare pentru Fondul de mediu din România	41
2.4. Concluzii	43
Anexe	49
Bibliografie la capitolul 1	67
Bibliografie la capitolul 2	68

CONTENTS

1. The question of the environment protection after 10 years of transition	5
1.1. The condition of environment in Romania	5
1.1.1. Features of the 1990-2000 period	5
1.1.2. Quality of air	7
1.1.3. The problem of the waste	9
1.1.4. Quality of water.....	11
1.2. Environment protection legislation and the Community acquis adoption.....	12
1.3. Investment in the environment protection	14
1.3.1. General.....	14
1.3.2. Costs of the European legislation adoption	16
1.3.3. The Environment Fund	19
1.3.4. Other economic tools to protect the environment	20
1.4. Environment protection policy - The main tool	21
2. The Environment Fund - An instrument to finance the investments in the environment protection	23
2.1. The Environment Fund in the CEE countries.....	23
2.2. Donors and international finance institutions	25
2.2.1. What is the conversion of foreign debt in exchange of the investment in the environment protection?	27
2.2.2. Prospects for the conversion of Romania's foreign debt	28
2.3. The Environment Fund in Romania	30
2.3.1. The Environment Fund incomes (Law 73/May 2000)	30
2.3.2. Incomes according to the Emergency Ordinance 93/June 2001.....	34
2.3.3. Proposals for new incomes	36
2.3.4. Recommendations: adequate incomes for Romania's Environment Fund.....	41
2.4. Conclusions	43
Annexes.....	49
Bibliography of Chapter 1	67
Bibliography of Chapter 2	68

1. PROBLEMATICA PROTECȚIEI MEDIULUI DUPĂ ZECE ANI DE TRANZIȚIE

1.1. Starea mediului în România

1.1.1. Caracteristici ale perioadei 1990-2000

În perioada de după 1989, activitatea de protejare a mediului în România a înregistrat evoluții sinuoase din cauza complexității problemelor de mediu, lipsei resurselor, structurilor industriale moștenite etc. Este important de menționat că sunt vizibile semne de schimbare în privința atitudinii și a modului de abordare a problemelor de protecție a mediului.

Ca și în cazul altor țări din Europa de Est, în România s-a acordat o atenție limitată problemelor de poluare legate de industrie și nu au fost luate decât măsuri sporadice de control pentru reducerea efectelor potențiale ale poluării industriale produse de industria chimică, metalurgie, energetică, activități extractive, industria cimentului etc. Ape uzate deversate conțin, la niveluri ridicate, metale grele, alți poluanți toxici și substanțe consumatoare de oxigen. Aerul este poluat de particule, monoxid de carbon, dioxid de sulf și alți poluanți.

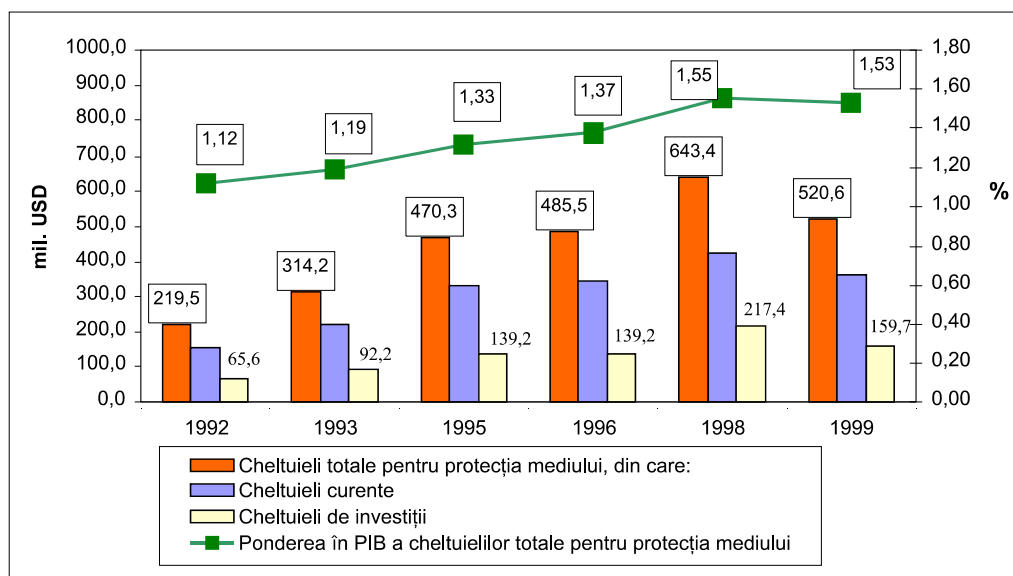
Multe dintre practicile agricole din trecut se bazau din plin pe folosirea substanțelor chimice (îngrășăminte și agenți de protecție a culturilor) pentru mărirea producției. Dar practicile de aplicare a substanțelor chimice au condus la apariția unor efecte semnificative asupra mediului, ce pot afecta aprovizionarea cu apă, siguranța alimentară etc. Pesticidele au intrat în apele de suprafață prin aplicare excesivă sau au pătruns în apa subterană, poluând rezervele de apă potabilă. Îngrășămintele cu azot aplicate pe câmp, fără adoptarea precauțiilor necesare, au dus la poluarea solului și a apelor de suprafață. Deversările de la combinatele de creștere a animalelor au contribuit considerabil la supraîncărcarea cu substanțe organice a fluxurilor de apă, determinând înflorirea algelor și eutrofizarea. În plus, deșeurile animale concentrate determină scăderea cantității de oxigen din apă și uneori distrug biosistemele ce pot susține viața.

Infrastructura de mediu din România, deși a fost considerată mult mai bună decât cea din fosta Uniune Sovietică, se află mult în urma celei existente în Occident. Înainte de colapsul economic, numai 60-65% din investițiile planificate pentru stații de epurare și controlul emisiilor atmosferice au fost terminate. Când s-au introdus restricții de utilizare a energiei, stațiile de epurare au fost printre primii consumatori debransați.

Reducerea semnificativă a emisiilor poluante a fost unul dintre efectele secundare pozitive ale economiei în declin. Dar acest declin a însemnat că și alte investiții semnificative necesare pentru controlul poluării au trebuit să fie sistate. Deși în perioada 1992-1999 s-a înregistrat o creștere semnificativă a cheltuielilor

pentru protecția mediului¹ (calculat în USD), nivelul lor a rămas la valori foarte mici față de nevoile curente (vezi figura 1). Astfel, în anul 1998 cheltuielile de protecție a mediului au reprezentat 1,6% din PIB (571 milioane USD), față de 1% în anul 1992 (169 milioane USD). Din totalul cheltuielilor de protecție a mediului, investițiile au reprezentat mai puțin de 1/3, fiind cu totul insuficiente față de necesități (50,5 milioane USD în 1992 și 150 milioane USD în anul 1999).

Pe măsură ce economia se redresează și industriile potențial poluatoare și-au reînceput activitatea și s-au dezvoltat industrii noi, este esențial ca sectorul industrial să preia obligațiile ce îi revin, privind managementul mediului, pentru a nu se confrunta în viitor cu probleme de poluare și mai complexe. Deși s-au realizat progrese însemnate față de situația României înainte de 1990, în ceea ce privește nivelul înțelegerii problemelor de mediu, protecția mediului nu a devenit o preocupare importantă pe agenda autorităților și nici nu a fost inclus în sistemul de valori culturale.

Figura 1 - Evoluția cheltuielilor de protecție a mediului în România și ponderea lor în PIB

Sursa: Calculat pe baza datelor din anexa 1.1.

După Conferința Interministerială “Un Mediu pentru Europa” de la Lucerna, din aprilie 1993, România și alte țări din Europa Centrală și de Est au întocmit Planuri Naționale de Acțiune pentru Protecția Mediului (PNAPM) pentru a-și

¹ Nivelul acestor cheltuieli este raportat anual în Anuarul României, dar metodologia de calcul nu este bine precizată, existând unele contestări ale modului în care sunt calculate. În anuarul statistic se face precizarea: “Cheltuielile pentru protecția mediului includ totalul cheltuielilor efectuate pentru desfășurarea activităților de supraveghere și protecție a mediului, și care se referă la prevenirea sau repararea pagubelor aduse acestuia”.

prioritiza problemele din domeniul mediului. Accentul principal, în primul PNAPM² și al planurilor ulterioare, s-a pus pe “**punctele fierbinți**” în care populația din apropierea surselor de poluare ar putea avea de suferit efecte specifice, în special de sănătate, provocate de emisii. Între “punctele fierbinți” identificate inițial se numără: Copșa Mică, Baia Mare, Zlatna, Ploiești (Brazi, Valea Calugărească), Borzești, Bacău, Suceava, Pitești, Tg. Mureș, Turnu Măgurele, Tulcea, Ișalnița, Rovinari, Brașov și Govora. Au fost, de asemenea, identificate nivelurile foarte mari de poluare a aerului în municipiul București.

Ultima revizuire a PNAPM enumeră 91 de propuneri de proiecte³ ce se vor aborda în următorii ani în domeniul dezvoltării instituționale, conservarea biodiversității și îmbunătățirea instalațiilor municipale.

Rapoartele Uniunii Europene din 1999 și 2000 privind procesul de integrare au subliniat progresul mic făcut de România în domeniul protecției mediului la care se adaugă o capacitate administrativă redusă. De asemenea, în domeniul aproximării legislației europene, se apreciază că progresele nu sunt semnificative, fiind necesare eforturi susținute pentru accelerarea procesului de aproximare. Trebuie menționate și o serie de realizări, cum ar fi promovarea sistemului de autofinanțare a inspectoratelor județene de protecția mediului, elaborarea strategiei pentru adoptarea acquis-ului comunitar, promulgarea legii Fondului de Mediu etc.

1.1.2. Calitatea aerului

În general, calitatea aerului din România s-a îmbunătățit, dar s-a și deteriorat în ultimii 10 ani. Din păcate, date certe pentru verificarea acestei tendințe nu pot fi obținute ușor. Aceasta, în parte, din cauza capacității scăzute de colectare a datelor și de generare a informațiilor (insuficientă monitorizare și gradul mai redus de încredere a datelor), lipsei tehnicilor de interpretare a datelor (respectiv de modelare) și ezitării de a comunica și asigura accesul liber la aceste date. Este cunoscut însă faptul că emisiile din surse staționare (în special din industrie) s-au diminuat prin reducerea sau sistarea producției. Pe de altă parte, emisiile din surse mobile devin o preocupare tot mai importantă, pe măsură ce sunt înregistrate mai multe vehicule (în ultimii 10 ani, parcul de autovehicule a crescut de peste 2,5 ori).

Sursele staționare

Astăzi, aproape 80% din totalul emisiilor din surse staționare provin din arderea combustibililor fosili pentru generarea energiei. Pe măsură ce economia se revitalizează, este posibil ca și emisiile din alte surse să crească. Nivelurile

² România a continuat revizuirea PNAPM, în octombrie 1998, cu asistență din partea Agenției Daneze de Protecție a Mediului, revizuirea listei de proiecte prioritare și puncte fierbinți. Au fost identificate proiecte specifice în următoarele categorii: a) Proiecte de întărire instituțională, b) Proiecte de reformă a strategiilor și politicilor și c) Proiecte de investiții.

³ Costurile anticipate pentru aceste proiecte se ridică la circa 290 milioane USD. Alte 75 de proiecte pentru cele mai urgente probleme din industrie și agricultură au un cost estimat la 710 milioane USD. Aceste cifre reprezintă doar o fracțiune infimă din investițiile de mediu necesare în România.

estimate pentru emisiile de gaze cu efect de seră arată că România se așteaptă ca emisiile din sectorul industrial să se dubleze în următorii 15 ani, chiar dacă se au în vedere măsurile de control al poluării (anexa 1.2). Datele cumulate ce demonstrează schimbări ale altor parametri de calitate a aerului, ca de exemplu monoxidul de carbon, oxizii de azot și particulele sunt dificil de estimat⁴.

Sursele mobile

Dominate de automobilul autohton Dacia, șoselele României devin tot mai sufocate de trafic. Efecte locale ale surselor mobile asupra calității aerului vor trebui să fie mai atent analizate, ele reprezentând probabil cea mai mare problemă de mediu din București, ca și o importantă problemă de sănătate.

Standardele de emisie pentru vehicule adoptate de producătorii din UE și America reprezintă cel mai semnificativ factor de reducere a poluării din surse mobile, dar aceste cerințe nu se aplică la majoritatea autovehiculelor ce circulă în prezent pe șoselele din România⁵. Mai mult, România va trebui să ia o serie de măsuri afirmative pentru a se asigura că aceste standarde de emisii, ca și alte standarde, sunt efectiv puse în aplicare. Nu este foarte clar la ora actuală ce acțiuni sunt întreprinse pentru a institui măsuri suplimentare de control, ca de exemplu programe de prevenire a amestecului de carburant și/sau de inspecție/întreținere a surselor poluante mobile.

Deși în România s-a demarat activitatea de încurajare a folosirii carburanților fără plumb, stimulentele economice care ar putea să ajute consumatorii să adopte schimbarea nu au fost încă puse în aplicare. De regulă, dacă prețul carburanților fără plumb este cu 10% mai mic⁶ decât al celor cu plumb, automobilii încep să consume carburanți fără plumb și, pe termen mediu, structura parcului auto se modifică prin creșterea ponderii motoarelor nepoluante.

Poluarea cu oxizi de sulf (SO_x) este importantă, fiind de peste 1 milion tone anual și este cauzată, în special, de utilizarea de combustibili cu conținut ridicat de sulf (cărbune, petrol, păcură, motorină etc.) (vezi anexa 1.3). Din luna decembrie a anului 2000, prin hotărâre de guvern, s-a limitat conținutul de motorină de la 0,5% la 0,2%, iar din anul 2005, limita va fi de 0,05%, așa cum specifică legislația

⁴ Pentru o mai bună înțelegere a acestei probleme, este necesară îmbunătățirea surselor de date. Din păcate, capacitatea de monitorizare a calității aerului și modelare din România este extrem de limitată și abia acum începe să se bucure de atenție. Această capacitate este o condiție obligatorie pentru orice program eficient de management și trebuie să fie îmbunătățită substanțial, înainte ca măcar să se poată apropia de standardele UE sau înainte ca România să poată participa la vreun mecanism flexibil propus pentru rezolvarea problemelor de schimbări climatice la nivel mondial.

⁵ Începând cu anul 2000, este permis doar importul de autovehicule cu motoare care respectă normele EURO 2, iar din anul 2001, normele sunt aplicate și la producătorii interni. Nefiind folosite instrumente economice, parcul auto se va restructura pe cale naturală, prin eliminarea treptată a vehiculelor foarte vechi, care nu mai pot circula din punct de vedere tehnic.

⁶ Deși benzina fără plumb are o acciză mai mică cu 50 de euro/t față de cea cu plumb, la pompă prețul celor două tipuri de benzină este același. În acest fel, automobilii nu sunt stimulați să consume benzină fără plumb sau să renunțe la automobilele vechi.

UE în acest domeniu. Cum motorina contribuie la emisiile de SO_x cu doar 4%, rămâne de rezolvat problema spinoasă a celorlalți combustibili cu conținut ridicat de sulf (cărbune, petrol de import, păcură etc.).

1.1.3. Problema deșeurilor

Eliminarea deșeurilor solide și periculoase este o problemă tot mai mare pentru România. În trecut, Europa de Est producea, pe cap de locuitor, mult mai puține deșeuri (gunoi, hârtie etc.) decât Europa Occidentală și cam jumătate sau mai puțin decât media pentru America. Prin trecerea la societatea de consum și apariția mai multor produse, volumul de deșeuri urbane crește rapid și se așteaptă ca, în câțiva ani, să ajungă din urmă și chiar să depășească nivelul mediu european.

Gestionarea deșeurilor solide și periculoase în sectorul productiv și comercial este chiar mai complexă. Deși unele materiale periculoase sau toxice există și în deșeurile urbane obișnuite, astfel de compuși pot fi foarte concentrați în unele deșeuri din sectorul industrial. Tipul de tehnică de management al deșeurilor, aplicabil fiecărei categorii, depinde foarte mult de caracteristicile deșeurilor respective (ex., inflamabilitate, toxicitate, coroziune, explozivitate și mobilitate în mediu). Au fost stabilite definiții stricte de reglementare pentru a proteja publicul de materialele potențial periculoase și pentru simplificarea structurilor de reglementare pe baza unui set complex de principii. România nu are încă o lege cadru pentru deșeurile periculoase, dar în ianuarie 1991 a ratificat Convenția de la Basel privind transportul deșeurilor periculoase.

Conform datelor existente, în 1997, în România s-a produs, estimativ, 217,5 milioane tone de deșeuri solide și periculoase, împărțite în următoarele categorii:

- Deșeuri industriale   208,8 milioane tone
- Deșeuri agricole   2,7 milioane tone
- Deșeuri urbane   6,0 milioane tone

Având o structură mai puțin modernă de reglementare a gestionării deșeurilor⁷, practicile de management al deșeurilor din România nu sunt bine dezvoltate și se bazează foarte mult pe depunere la gropi de gunoi. România nu are o capacitate tehnologică suficientă pentru gestionarea, reciclarea sau recuperarea unor cantități mari de deșeuri și pentru utilizarea lor ca materie primă pentru alte procese tehnologice. Peste 93% din deșeurile produse în România ajung la gropile de gunoi. Iată o clasificare a practicilor de eliminare a deșeurilor din România (după ICIM):

- Deponii   202,5 milioane tone
- Reciclare   12,1 milioane tone

⁷ În perioada 1990-2000 nu a existat un departament special de reglementare a gestiunii deșeurilor. Doar din anul 2001 a apărut o direcție specializată în cadrul Ministerului Apelor și Mediului. Comisia de reciclare a materialelor re folosibile din cadrul Ministerului Industriilor se ocupă doar de deșeurile industriale (fier vechi, sticlă, hârtie etc.)

- Incinerare 0,3 milioane tone
- În depozite 2,6 milioane tone

Cele 973 de depozite controlate (gropi de gunoi), cunoscute din România, acoperă o suprafață de circa 11.000 ha, având un volum de aproape 9 milioane m³. Deponiile municipale sunt în număr de 257, dar cele mai numeroase și mai periculoase sunt cele industriale (batalurile, iazurile de decantare pentru deșeuri miniere etc.) (vezi tabelul 1.1).

Din totalul acestor amplasamente, 30% din platformele industriale se află în medii populate și 56% sunt situate necorespunzător pe malul râurilor. În 1997, doar 25% din platformele pentru deșeuri industriale fuseseră autorizate. Din producția de deșeuri industriale, aproximativ 1.500 mii tone au fost clasificate ca periculoase. Dar, din cauza lipsei de specificitate din legislația română, nu este clar cum a fost făcută această clasificare și cum diferă managementul acestor deșeuri (care prin nume și clasificare reprezintă un pericol) de cel al deșeurilor nepericuloase⁸.

Tabelul 1.1

Amplasamente pentru depozitarea deșeurilor, în România (1998)

Amplasament	Număr	Suprafață ocupată (ha)	Capacitate (mii m ³)
TOTAL gropi de gunoi municipale	257	1031	209.245
TOTAL gropi de gunoi industriale, din care:	735	10,055	8.754.078
• Bataluri	169	2274	391.462
• Deponii de deșeuri miniere	186	4707	7.769.272
• Teren ocupat de zguri și cenuși	110	2575	576.130
• Platforme simple pentru deșeuri industriale	255	492	16.452
• Depozite subterane	15	7	762
Total	982	11.086	8.963.323

Sursa: [8].

Din totalul amplasamentelor municipale, 85% necesită trasee lungi de transport al deșeurilor până la groapă, 23% sunt amplasate necorespunzător pe malul cursurilor de apă și numai 11% au autorizații de mediu.

Eliminarea în sol a deșeurilor poate ridica probleme deosebite, mai ales legate de categoria deșeurilor periculoase. Deșeurile pot contamina solul și apele freatică prin scurgeri de substanțe toxice ca metale grele, compuși de azot și

⁸ S-au identificat următoarele exemple de tipuri de deșeuri considerate periculoase în România (cantitățile pentru 1997 sunt redate în mii de tone metrice): fosfogips (213,7); deșeuri din procese chimice organice (100,9); soluții alcaline reziduale (63,2); gudroane (24,8); deșeuri metalurgice cu plumb (22,4); deșeuri spitalicești (4,9); deșeuri petroliere (1,65); deșeuri de azbest (0,69) și vopsele (0,33).

compuși organici ce pot migra apoi în mediu. Conform raportărilor, contaminarea cu nitrați a provocat deja poluarea severă a apei subterane și a contribuit la eutrofizarea apelor de suprafață în vecinătatea locurilor de depozitare a deșeurilor. Biodegradarea materiei organice poate produce și ea gaze periculoase, ca de exemplu metanul. Acesta nu numai că este foarte exploziv chiar și în concentrații relativ mici, ci este și unul dintre gazele cu efect de seră ce contribuie substanțial la schimbările climatice.

România are o capacitate limitată de incinerare a deșeurilor, datele disponibile sugerând că, în 1997, s-au incinerat circa 0,3 milioane tone, provenind mai ales din activități industriale și spitalicești. Deși aceasta este adesea metoda preferabilă de eliminare a multor poluanți periculoși, incinerarea trebuie să fie foarte bine controlată pentru a evita ca ea să devină o sursă importantă de emisii de substanțe foarte toxice, cum ar fi metalele grele (ex., plumb), furani și dioxine. Deșeurile de filtrare (cenuși, zguri etc.) pot și ele să conțină cantități însemnate de substanțe toxice.

1.1.4. Calitatea apei

Calitatea apei este în directă legătură cu modul în care sunt utilizate resursele de apă în agricultură, industrie și municipalități și cu poluarea altor factori de mediu (aer, sol). Înainte de 1989, cererea pentru noi resurse de apă, pentru a face față nevoilor din sectoarele agricol și industrial, era mereu în creștere. Însă, după 1989, cererea de apă a scăzut, reflectând situația economică. În general, calitatea apelor de suprafață s-a îmbunătățit puțin din cauza, pe de o parte, unei poluări mai mici a mediului prin deversări de poluanți industriali și agricoli și, pe de altă parte, atenției sporite acordate de Inspectoratele de Protecția Mediului respectării obligațiilor de mediu în unitățile industriale. Dar numărul sectoarelor de râu încă semnificativ degradate rămâne ridicat. În 1994, un raport al Guvernului român a caracterizat 12-13% din sectorul de referință al râurilor ca fiind prea degradat pentru a mai întreține viața [23].

Există o serie de probleme importante de mediu pentru apele de suprafață din România, printre care cele mai importante sunt: a) încărcarea cu nutrienți organici (azot și fosfor); b) modificări de debit și regim de transport al sedimentelor; c) contaminare cu substanțe periculoase și consumatoare de oxigen; d) competiție pentru apa disponibilă.

În situația în care majoritatea comunităților din România nu dispun de mijloace adecvate de epurare și se raportează că 42% din localități nu au nici un fel de sistem de epurare, apa menajeră reprezintă o problemă uriașă (vezi anexa 4).

Activitățile industriale și miniere din România utilizează încă tehnologii clasice, parțial învechite, management necorespunzător al resurselor, sisteme sau măsuri de reducere a poluării puține sau de nici un fel și opțiuni necorespunzătoare de eliminare și tratare a reziduurilor.

Impactul asupra calității apei, a ecosistemelor asociate sau dependente de apele de suprafață și a economiilor riverane poate fi substanțial. Printre efectele

posibile se numără: a) eutrofizarea lacurilor naturale și artificiale; b) scăderea reproductivității piscicole și biodiversității, ca urmare a diminuării cantității de oxigen dizolvat și creșterii toxicității (amoniac, metale grele, temperatură etc.); c) scăderea calității apei (în multe cazuri, degradare ireversibilă) și a cantității de apă de calitate pentru rețelele de alimentare cu apă potabilă, agrement; d) scăderea debitelor necesare susținerii ecosistemelor și a biodiversității.

Deși capacitatea de diluție și autopurificare a apelor de suprafață poate fi semnificativă, multe cursuri de suprafață nu pot face față deversărilor poluante din surse municipale, industriale⁹ și agricole. Din păcate, chiar și cursul principal al Dunării, cu o mare capacitate de diluție și atenuare, suferă încă de pe urma poluării excesive.

Calitatea apelor de suprafață nu este bine descrisă¹⁰ și nici ușor accesibilă în literatura de specialitate din România, având în vedere capacitatea limitată de analiză a probelor hidrogeologice. Din păcate, contaminarea subterană, mai ales a stratelor acvifere, a fost identificată ca fiind una dintre cele mai dificile probleme ce trebuie rezolvate în domeniul mediului. Substanțele chimice folosite în agricultură sunt deseori foarte miscibile (se dizolvă complet în apă), toxice și mobile și se știe că au contaminat deja o mare parte din sistemele de alimentare cu apă potabilă din zonele rurale. Măsurile de siguranță neadecvate pentru depozitarea și eliminarea deșeurilor solide și periculoase și managementul apelor uzate industriale au contribuit, probabil, la degradarea considerabilă a unor sisteme de ape subterane. Din nefericire, apa subterană nu are capacitatea de atenuare a poluanților similară cu a apelor de suprafață, iar contaminarea ei poate fi foarte persistentă.

1.2. Legislația de protejare a mediului și problema aproximării acquis-ului comunitar

După 1989, au fost introduse mai multe inițiative legislative importante pentru protecția mediului pe baza principiului "solidarității umane și intereselor comune". Cadrul legislativ face necesară cooperarea autorităților publice, utilizatorilor de resurse naturale, reprezentanților comunităților locale și a cetățenilor, pentru a se realiza maximum de beneficii sociale. De asemenea, România a aderat la o serie întregă de convenții internaționale privind protejarea și conservarea mediului ambiant (anexa 1.5).

⁹ Spre exemplu, Jiul este poluat pe o lungime de peste 100 km cu praf de cărbune, provenit de la instalațiile de spălare a cărbunelui situate în zona minieră, ceea ce a dus la distrugerea faunei și florei acvatice.

¹⁰ Studii privind calitatea apelor de suprafață curgătoare s-au realizat pe o lungime de cca 22.000 km, din cei peste 120.000 km existenți, folosind 318 secțiuni de control. Față de anul 1989, lungimea cursurilor de apă de calitate, de categoria I (ape care pot fi potabile pentru alimentarea centrelor populate sau pot fi utilizate la alimentarea fermelor zootehnice și a păstrăvăriilor) a crescut de la 35% la 58%. De asemenea, a crescut și lungimea cursurilor de apă de categoria a II-a (pentru piscicultură, agrement, urbanistică) de la 25% în 1989 la 27% în 1998. A rămas un procent relativ ridicat, de 9%, de ape degradate, în care fauna piscicolă nu se poate dezvolta. Sunt încă sectoare de râu (pe Ialomița, Dâmbovița, Mureș, Săsar, Arieș) cu ape degradate, aproape nefolosibile.

În 1992, experții români și ai Băncii Mondiale au publicat un document politic numit "Carta Strategiei de mediu", iar în 1994 a fost propusă a strategie pentru protecția mediului în România. Strategia include următoarele principii: protecția sănătății omului (principiu suprem), dezvoltare durabilă, prevenirea poluării, conservarea biodiversității, conservarea patrimoniului cultural și istoric, principiul poluatorului plătește

În 1995, Parlamentul României a votat o nouă lege cadru pentru protecția mediului. Pe lângă stabilirea mai multor principii afirmate prin statul de drept, ea menține obligativitatea efectuării evaluărilor stării mediului, inclusiv evaluarea impactului asupra mediului pentru activitățile economice ce ar putea avea un impact semnificativ. De la votarea acestei legi, România a adoptat o mulțime pestriță de reglementări de mediu și a dezbătut încă și mai multe. Legea apelor este relativ bine concepută, dar există lipsuri serioase de reglementări specifice în domeniul aerului și al deșeurilor¹¹.

Legea Mediului cuprinde și unele formulări mai puțin precise ale articolelor¹² care au condus la adoptarea unui regulament de autorizare complicat, care practic obligă toate unitățile cu activitate economică sau care ar putea avea tangență cu mediul să fie autorizate. Estimările oficiale indică între 400.000 și chiar până la 600.000 de unități ce ar putea avea această obligație, dar nu se face nimic pentru reducerea acestui număr, la un nivel mai realist și mai ușor de administrat. Pentru monitorizare, România a stabilit o listă de priorități în acest context și, în general, sunt ignorate unitățile foarte mici. Nu este însă clar dacă autorizarea este un instrument de reglementare funcțional sau doar o acțiune proforma.

Conformarea la legislația de mediu este considerată o problemă importantă și gradul de conformare a întreprinderilor variază de la un județ la altul. Unele informații se referă la zădărnicia eforturilor de depistare a abaterilor din cauza protocolului strict de prelevare a probelor și a unei prevederi speciale, care prescrie infrațiunile în cazul în care nu se acționează imediat în instanță. În general, rezultă foarte clar că de fapt nu există o politică uniformă pe care să o înțeleagă și să o aplice toate autoritățile cu responsabilități în domeniul protecției mediului.

România și-a declarat intenția de a deveni membră a Uniunii Europene. O condiție pentru aderarea la UE este aceea de aliniere a sistemului legal național la legislația existentă în UE în toate domeniile, așa-numitul *acquis comunitar*. Aproximarea *acquis*-ului de mediu cuprinde totalitatea legislației existente privind mediul¹³ în UE. Obiectivul procesului de aproximare este să asigure alinierea

¹¹ În luna martie a anului 2001, Parlamentul României dezbate OU a Guvernului privind regimul deșeurilor, deci legea cadru va putea fi promulgată în scurt timp.

¹² Legea Mediului - art. 8 - "Autoritățile pentru protecția mediului conduc procedura de autorizare și emit acorduri și autorizații de mediu în conformitate cu art. 11. Cererea de acord de mediu este obligatorie pentru investiții noi, modificarea celor existente și pentru activitățile prevăzute în anexa nr. II la prezenta lege. ..."

¹³ Legislația de mediu a Uniunii Europene a fost dezvoltată în ultimii 30 de ani și cuprinde astăzi aproximativ 300 de acte normative, incluzând directive, regulamente, decizii și recomandări. La acestea se adaugă un mare număr de comunicate și alte documente ale politicii relevante privind legislația de mediu a UE.

completă a legislației naționale privind mediul - și a sistemului administrativ corespunzător - astfel încât să fie 100% conform cu specificațiile legislației UE. Aceasta nu doar pe hârtie, ci să fie aplicat și în practică. Volumul legislației de mediu la care România va trebui să-și alinieze legislația națională și practicile administrative, condiție pentru aderarea la Uniunea Europeană, cuprinde în principal aproximativ 70 de directive - unele au fost amendate totuși de câteva ori și suplimentate cu directive "fiică" - și 21 de regulamente. Aproximativ jumătate din ele - 36 de directive și 11 regulamente - sunt legate de produse și au fost cuprinse în Raportul Comisiei din 1995.

Acest proces de integrare a legislației UE în cadrul sistemelor naționale administrative este denumit proces de aproximare. Calea spre aproximarea totală privind mediul pare să fie una lungă și spinoasă pentru majoritatea țărilor candidate. Adoptarea acquis-ului comunitar nu constă doar în traducerea actelor normative menționate, ci și de a le adapta la condițiile specifice României. Faza cea mai complicată intervine ulterior, când legile adoptate trebuie puse în practică, monitorizate și aplicarea lor urmărită. Implementarea și monitorizarea directivelor se dovedește a fi cea mai complicată și costisitoare etapă.

Procesul de aproximare devine o oportunitate pentru România în a-și organiza instituțiile și procedurile și în a-și pregăti personalul pentru procedeele zilnice și responsabilitățile conceperii, implementării și impunerii legislative, în conformitate cu practica europeană.

1.3. Investițiile de protecția mediului

1.3.1. Caracterizare generală

În cei zece ani de după 1989, fie că este vorba de construcția infrastructurii de mediu (stații de tratare a apei potabile, stații de epurare, instalații de eliminare a deșeurilor etc.), de instalarea unor sisteme eficiente energetic/material pentru evitarea risipei de căldură sau materii prime, de re tehnologizarea industriei pentru stoparea producției de deșeuri, sau chiar de îmbunătățirea monitorizării și managementului pentru obținerea durabilității de mediu, motivul cel mai frecvent invocat pentru lipsa de progres este lipsa banilor¹⁴.

Nu există o tradiție reală de conformare la cerințele de mediu și nici surse semnificative de stimulare care să oblige întreprinderile de stat sau particulare să respecte standardele de mediu din România. Sunt, de asemenea, foarte îndreptățite justificările legate de lipsa fondurilor necesare pentru aceste investiții. Necesitatea acestor investiții este indiscutabilă, dar pe piață nu există nici cerere și nici ofertă de fonduri pentru susținerea lor. Lipsa stimulentei pentru investiții în protecția mediului a devenit de neacceptat, cu atât mai mult cu cât accesul la credite

¹⁴ În economiile occidentale, controlul poluării este considerat un cost de producție și a fost asimilat cultural. A fost creat un sistem de facilități și elemente de descurajare pentru a convinge chiar și industriile recalcitrante sau furnizorii de servicii municipale să realizeze investițiile necesare. Presiunile publice, ce devin posibile datorită transparenței informației privind performanțele de mediu, au contribuit semnificativ la crearea unei culturi de protecție a mediului ce a evoluat în SUA și în Europa după apariția mișcărilor verzi din anii 1970.

pentru astfel de investiții este prohibitiv în România. De exemplu, pentru o investiție de reducere a poluării, un industriaș român trebuie să plătească băncilor aceeași dobândă cu care se acordă creditele comerciale, chiar dacă respectiva investiție nu aduce un plus în fluxul de numerar, ci doar reduce poluarea.

O parte esențială a strategiei de protecție a mediului din România va trebui să se refere la problemele cererii și ofertei de finanțare pentru investiții. Este important să facem o distincție între cererea solvabilă și nevoia de investiții pentru protejarea și refacerea mediului.

Una dintre ideile de bază ale managementului mediului în țările occidentale este principiul "poluatorul plătește". Deși urmărirea acestui ideal este esențială pentru realizarea unor comunități durabile din punctul de vedere al mediului, economiile de tranziție se confruntă în mod constant cu obstacole în aplicarea lui. Printre acestea se numără:

- slăbiciunea *cadrelor politice de mediu*, inclusiv slaba aplicare a cerințelor legale;
- *restricții financiare* severe în întreprinderile industriale, care întârzie înlocuirea tehnologiilor învechite și poluante;
- schimbări frecvente în *sistemele fiscale*, care determină o capacitate incertă de a obține venituri la diferite niveluri ale administrației și care împiedică, de exemplu, dezvoltarea serviciilor municipale de mediu finanțate prin taxe de utilizare;
- ritmul oarecum lent al *privatizării*, care împiedică modificările pozitive ale practicilor de management;
- insuficiența *sistemului financiar-bancar*, care creează crize de credit și raționalizări;
- subdezvoltarea *piețelor de capital*, ce restricționează utilizarea unor instrumente financiare avansate;
- frecvența neglijare a problemelor de mediu în procesele de *decizie politică* și bugetare;
- *informații* neadecvate asupra mărimii și costurilor sociale a pagubelor pentru mediu și slaba înțelegere a soluțiilor eficiente economic, ceea ce nu optimizează luarea celor mai bune decizii;
- slaba organizare a *mișcării* neguvernamentale (ONG) și a grupurilor cetățenești, ce nu influențează efectiv procesul de decizie politică.

Evident, este necesar să se acționeze la foarte multe niveluri pentru a asigura finanțarea cu mijloace de piață a proiectelor de mediu și a altor proiecte de investiții. Unele instrumente economice (ex., impozitele, taxele de mediu, subvențiile, fondul de mediu etc.) ar putea fi utilizate pentru schimbarea dinamicii și încurajarea investițiilor de mediu.

În decursul timpului, au fost stabilite numeroase liste de investiții prioritare pentru protecția mediului, dar cererea propriu-zisă de fonduri, chiar în cazul în care ar exista bani, nu este foarte clară.

În baza experienței de până acum a țărilor aflate în tranziție în Europa Centrală și Estică, investițiile de mediu încep să apară rapid dacă:

- se reia creșterea economică ce generează resurse pentru investiții;
- stabilizarea macroeconomică reduce rata dobânzii și a inflației;
- se aplică un sistem complet de prețuri la energie, apă și alte resurse, acolo unde anterior subvențiile reprezentau o barieră pentru îmbunătățirea eficienței alocării resurselor;
- noile relații de schimb impun exportatorilor mai multă atenție față de problemele de mediu;
- noile politici și instrumente promovează o mai bună implementare a Principiului Poluatorul Plătește (PPP);
- descentralizarea creează cerere de servicii de mediu îmbunătățite la nivel local;
- crește conștientizarea de către public și, în unele cazuri, dorința de a plăti lucrările de mediu;
- obligațiile asumate prin convenții regionale și globale de mediu conduc la investiții, deseori cu asistență internațională.

1.3.2. Costurile aproximării legislației europene

Teoretic, accesul la UE va transforma radical și cererea de investiții de mediu din România. Cerințele pentru aderare vor impune termene de conformare la standarde și o infrastructură viabilă. **O mare parte din poverile financiare va trebui să fie preluate însă nu de guvern, ca în sistemul centralizat, ci mai direct de administrația locală și întreprinderile private.**

O dată cu descentralizarea serviciilor municipale (căldură, apă, canal și colectarea deșeurilor) în sarcina autorităților locale sau regionale, administrația locală a moștenit o mulțime de proiecte neterminate, infrastructură în diferite stadii de degradare și o descreștere a finanțărilor de la bugetul de stat pentru investiții noi și de înlocuire. Deși unele dintre localități au sisteme de canalizare, cel puțin 40% din orașele din România nu au nici un fel de sistem de epurare¹⁵, altele neputând probabil funcționa în regim normal. În marea lor majoritate, punctele termice nu dispun de sisteme de control al poluării. Gropile de gunoi nu au sisteme de control pentru materialele periculoase ce se pot depozita la un loc cu gunoiul și prea puține dispun de sisteme de protecție a apei subterane sau de suprafață, iar nici una nu are sistem de extragere a biogazului.

---

¹⁵ Exemplul cel mai cunoscut este municipiul București care are stația de epurare începută dinainte de 1989 și încă nu se știe când va fi terminată.

Costul conformării cu acquis-ul comunitar de mediu a fost estimat la aproximativ 20 miliarde de euro, din care 10 miliarde euro revin Sectorului Apă, aproximativ 6 miliarde revin Sectorului Aer și 6 miliarde revin Sectorului Deșeuri (tabelul 1.2).

Tabelul 1.2

Costuri estimate pentru conformarea la legislația UE în principalele domenii de protecție a mediului

- milioane euro -

Domeniul	Cost de conformare estimat (Programul PHARE ROM 102)	Costuri de conformare ajustate
1. Deșeuri		
• Costul capitalului	2788	2975
• Operare și întreținere (anual)	219	234
• Operare și întreținere (total, anualizat)	2808	2996
Cost total - Deșeuri – valoare prezentă netă	5596	5971
2. Aer		
• Costul capitalului	409	3075
• Operare și întreținere (anual)	30	226
• Operare și întreținere (total, anualizat)	385	2893
Cost total - Aer – valoare prezentă netă	794	5968
3. Apă		
• Costul capitalului	3440	4650
• Operare și întreținere (anual)	316	427
• Operare și întreținere (total, anualizat)	7491	5475
Cost total - Apă – valoare prezentă netă	10931	10125
Total costuri de conformare pentru domeniile Deșeuri, Aer și Apă	17321	22064

Notă: S-a utilizat o rată de anualizare de 5% pentru un orizont de timp de 20 de ani. Pentru simplificare s-a considerat că toate investițiile de capital se fac în primul an.

Sursa: Derivat din ROM 102, date de la UE – DG XI și estimări ale Băncii Mondiale.

O estimare a investițiilor necesare pentru a pune în aplicare directivele “grele” în sectoarele apă, deșeuri și aer arată în felul următor (vezi tabelul 1.3):

- Directiva privind tratarea apei menajere este cea mai costisitoare, fiind necesare sume între 7,3 și 9,6 miliarde euro;
- Directiva privind incinerarea deșeurilor periculoase necesită aproximativ 1,3 miliarde euro;
- Directiva privind emisiile de SO₂ necesită între 0,2 și 1,37 miliarde euro.

Estimările de față au fost făcute în perioada 1998-1999 prin intermediul unor programe PHARE. Aceste estimări nu au ținut seama de realitățile locale și nici nu au implicat economiști români și, drept rezultat, valorile finale nu sunt în totalitate credibile. Neimplicarea institutelor de cercetări a condus la adoptarea cvasi-oficială a cifrei de 22 miliarde euro ca valoare finală pentru adoptarea, implementarea și aplicarea legislației europene. Modificarea acestei valori va conduce la situații destul de neplăcute, cu atât mai mult cu cât Documentul de Poziție pentru Capitulul 22 - Mediul Ambient a fost trimis Uniunii Europene.

Tabelul 1.3

**Valori estimate pentru aproximarea directivelor UE
ce sunt considerate foarte costisitoare**

- milioane euro -

Directivă ale UE	Costuri de conformare estimate (Programul PHARE ROM 102)			Costuri de conformare ajustate		
	Capital	Operare și întreținere (anual)	Total	Capital	Operare și întreținere (anual)	Total
Tratarea apei menajere	3440	316	7378	4502	414	9656
Incinerarea deșeurilor periculoase	180	83,3	1218	191	89	1294
Incinerarea deșeurilor urbane	60	10,8	195	64	11	207
Centrale termice mari	125	0,15	127	961	1	975
Centrale termice – încălzire orășenească	56	0,15	58	430	1	445
SO _x (din directiva Controlul și Prevenirea Poluării Industriale)	175	0,25	178	1345	2	1369
Deponii (gropi de gunoi)	840	13,3	1006	893	4	1069
TOTAL			10160			15015

Notă:

- i. Toate costurile sunt la exprimate în valoare prezentă netă.
- ii. S-a utilizat o rată de anualizare de 5% pentru un orizont de timp de 20 de ani.
- iii. Pentru simplificare, s-a considerat că toate investițiile de capital se vor face în primul an.

Sursa: Derivat din ROM 102, date de la UE – DG XI și estimări ale Băncii Mondiale.

Efortul investițional estimat pentru adoptarea și implementarea acquis-ului comunitar în domeniul protecției mediului este foarte mare și ridică o problemă considerabilă de planificare, pe care România nu a întâmpinat-o în 10 ani de tranziție. Timp de 10 ani bugetul anual a fost singurul instrument folosit și acesta nu

mai este utilizabil pentru programare pe termen mediu și lung. Chiar dacă ar fi disponibile sume considerabile pentru începerea unor lucrări de protecție a mediului în sensul acquis-ului comunitar, nu există un program clar care să indice de unde să se înceapă și unde să se termine sau să precizeze criteriile ce vor fi folosite.

Folosirea rațională a resurselor disponibile și a celor atrase de la donatorii internaționali, precum și aplicarea principiului “poluatorul plătește” este de mare importanță în acest context.

Pentru asigurarea surselor interne, promovarea instrumentelor economice¹⁶ pentru protecția mediului este de mare importanță, o prioritate în acest sens fiind “construirea” Fondului de mediu, ca principal instrument de finanțare.

1.3.3. Fondul de mediu

Necesitatea unui instrument financiar de susținere a investițiilor pentru mediu în România este foarte acută din cauza problemelor multiple de rezolvat, cum ar fi: pagubele provocate în trecut mediului ambiant și ecosistemelor suport, nevoia de a face față schimbărilor climatice, de a îmbunătăți infrastructura de mediu pentru protecția sănătății umane, promovarea managementului durabil al resurselor și a multor alți factori de mediu, adoptarea acquis-ului comunitar în domeniul mediului etc. În plus, Fondul de mediu este un mijloc de depășire a unor greutăți cu care se confruntă instituțiile și piața în perioada de tranziție.

La începutul anului 2000, Parlamentul României a adoptat Legea Fondului de mediu. România este una dintre ultimele țări din Europa Centrală și de Est care constituie un fond de mediu în sprijinul finanțării proiectelor de mediu specifice. Fondul de mediu poate fi caracterizat ca fiind “complex” prin faptul că structura sa poate fi folosită pentru o mare varietate de proiecte selectate pentru finanțare din unul sau mai multe conturi administrate de acesta.

Posibilele utilizări ale acestui fond sunt următoarele, dar nu numai acestea:

- sprijin pentru îmbunătățirea politicii de mediu;
- întărire a măsurilor de aplicare a legii;
- accelerare a procesului de îmbunătățire a mediului în întreprinderile industriale;
- cofinanțare a investițiilor de mediu;
- finanțare a activităților și proiectelor de cercetare și dezvoltare;
- sprijin pentru investițiile prioritare în sectorul întreprinderilor;
- finanțare a programelor și serviciilor de mediu prioritare;
- conservare a resurselor naturale și biodiversității;

¹⁶ În România instrumentele economice de protecție a mediului sunt puțin utilizate și se lovesc de neînțelegere din partea Min. de Finanțe care nu acceptă acest tip de abordare a problemelor de mediu fiind interesat doar de colectarea veniturilor la bugetul de stat.

- îmbunătățire a educației și instrucției de mediu;
- creștere a implicării comunităților locale și a ONG-urilor în acțiunile și deciziile de protecție a mediului;
- programe prioritare de mediu;
- finanțare a infrastructurii de mediu.

Deși însăși crearea fondului este un mare pas înainte pentru România, acesta ar putea ajunge o “pungă goală”, deoarece nu au fost până acum identificate sursele stabile de fonduri pentru finanțarea proiectelor.

Ca majoritatea celorlalte fonduri de mediu, cel propus pentru România este o structură cu două părți: o unitate de management și un for de decizie. Din nou asemănător cu alte fonduri naționale de mediu, unitatea de management pentru Fondul de mediu se va afla în cadrul MAPM. Legea prevede un organ de conducere cu largă reprezentare guvernamentală și aport din partea ONG. Ministrul Mediului prezidează organul de conducere. Există însă o serie de incertitudini în ceea ce privește celelalte elemente administrative ale Fondului de mediu. Între altele, acestea privesc modul în care fondul se va achita de următoarele sarcini, cum ar fi: a) colectarea veniturilor; b) managementul financiar; c) programul anual și elaborarea bugetului operațional; d) stabilirea criteriilor de eligibilitate pentru diferite tipuri de proiecte; e) identificarea proiectelor potențiale și solicitarea de oferte; f) aprecierea proiectelor; evaluarea finală și alocarea fondurilor; g) monitorizarea și evaluarea proiectelor și programelor. Toate acestea au făcut ca legea să nu poată fi aplicată la un an de la promulgarea ei și nu se întrevide momentul când fondul va deveni operațional.

1.3.4. Alte instrumente economice pentru protejarea mediului¹⁷

Sistemele de tarife și taxe de mediu au fost folosite tot mai mult în ultima perioadă pentru a compensa costurile considerabile de asigurare a bunurilor de mediu (ex., apă, aer), serviciilor (ex., colectarea deșeurilor, canalizare) și a programelor de reglementări (ex., taxe de autorizare). În trecut, multe dintre aceste costuri erau ascunse în bugetele planificate centralizat și, practic, Statul subvenționa utilizatorii. Pe măsura îndepărtării acestor subvenții și a preluării mai multor responsabilități de către administrația locală, devine esențială introducerea unor structuri de contabilizare mai transparente, pentru a evita corupția din sistem și pentru a asigura o bugetare rațională a serviciilor asigurate.

Transferarea serviciilor de apă și canalizare la administrația locală a necesitat deja stabilirea unor sisteme de tarifare în multe comunități din România. Un exemplu mai recent de concept de reglementare prin taxe urmează să fie introdus în curând. Parlamentul a votat recent un amendament la Legea Protecției

---

¹⁷ În general, Europa Occidentală este cea care inițiază aplicarea instrumentelor economice în OECD. Dar multe dintre taxele pe resurse devin tot mai populare și în SUA, pe măsură ce alternativele de eliminare a deșeurilor devin mai dificile și costisitoare și se pune tot mai mult accent pe “Analiza ciclului de viață” al produselor și pe eliminarea sau reutilizarea lor finală.

Mediului nr. 137/1995, care permite Inspectoratelor de Protecția Mediului (IPM) să perceapă taxe “pentru lucrările și serviciile solicitate la cerere de persoane fizice și juridice”. Practic, IPM pot factura timpul și materialele consumate pentru activități, cum ar fi: autorizarea, inspecția, prelevarea de probe și studiile de specialitate. Legea corespunde pe deplin principiului “poluatorul plătește” și practicii occidentale.

Pe lângă tarife și taxe, au mai fost aplicate o serie de alte instrumente economice pentru promovarea managementului mediului și finanțarea unor investiții necesare. Unele dintre aceste instrumente sunt sub formă de impozite și se pot referi la epuizarea unei resurse naturale sau la asigurarea unui stimulent care să încurajeze trecerea la un comportament mai nedăunător mediului (ex., taxa pe carburanții cu plumb, credite fiscale pentru eficiență energetică etc.). Altele pot fi sub formă de depozite sau garanții, ce pot fi utilizate în final pentru stimularea reciclării sau compensarea unor costuri de eliminare.

1.4. Politica de protecție a mediului – instrument esențial

După 10 ani de tranziție, România este pusă în fața unui important și complex proces: de a transpune, implementa și controla aplicarea legislației europene în domeniul protecției mediului. Acest proces se suprapune peste situația existentă în domeniul protecției mediului, ceea ce îl face și mai dificil. Pentru a soluționa această situație, este nevoie de o politică coerentă¹⁸ și de instrumente adecvate. Credem că o astfel de politică trebuie să includă, pe lângă componentele binecunoscute, următoarele elemente noi: strategia de conformare, strategia de finanțare, fondul de mediu, instrumentele economice și autofinanțarea IPM-urilor. Despre ultimele trei componente s-a vorbit în materialul de față și de aceea vom face scurte referiri doar la strategia de conformare și cea de finanțare.

Strategia de conformare

Prin strategia de conformare trebuie să se răspundă la cum trebuie să se desfășoare procesul de aproximare în sine. Neexistând nici o îndrumare în acest sens din partea Uniunii Europene, aproximarea se face directivă cu directivă, fără o coerență sau logică anume. Consecințele sunt importante deoarece fiecare decizie implică, după cum am văzut, sume mari de bani pentru investiții, iar implementarea directivelor pot avea durate de peste 10 ani (anexa 1.7). Etapizarea procesului de aproximare ar trebui să țină seama de doi factori importanți: perioada de aderare la UE, care poate fi scurtă, medie sau lungă, și evoluția acquis-ului comunitar, care nu este fix în timp, ci evoluează și se completează cu cerințe și standarde noi (vezi figura 2).

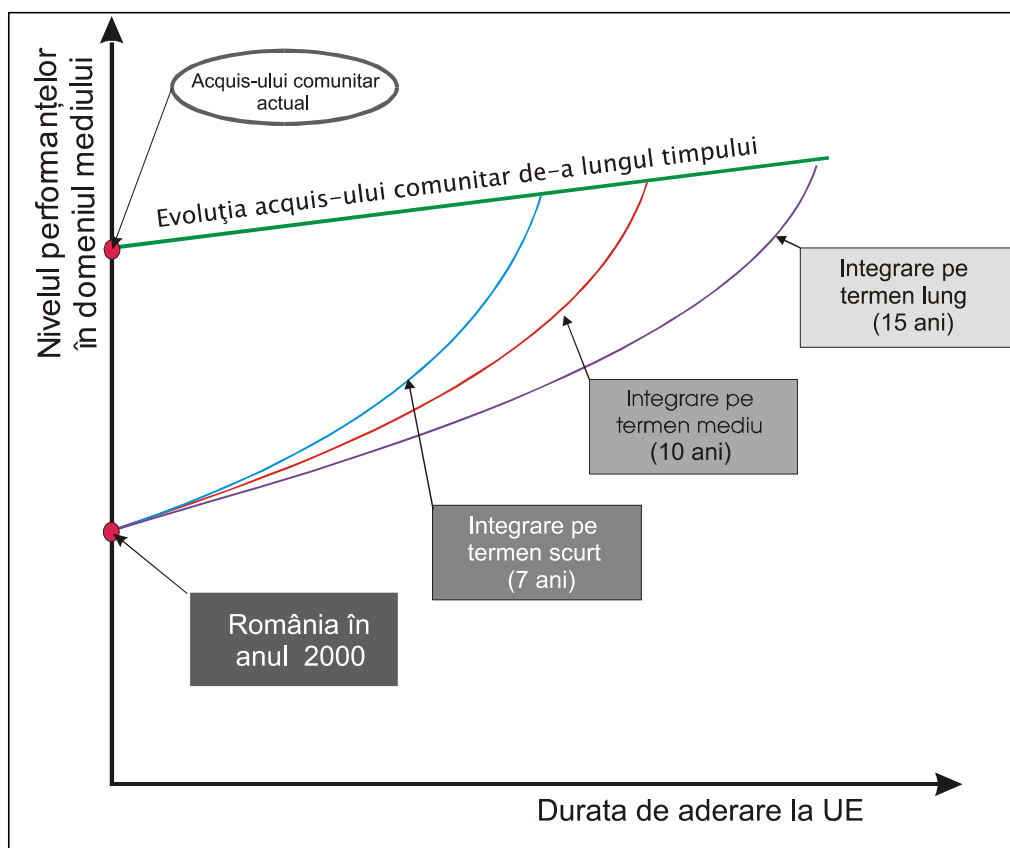
Pentru aceasta, strategia de conformare trebuie să furnizeze criteriile și etapizarea adoptării acquis-ului comunitar, în așa fel încât să existe concordanță între deciziile de investiții (sursele disponibile și cele atrase), evoluția acquis-ului comunitar și perioada de aderare la UE.

---

¹⁸ *Unul dintre principiile fundamentale ale unei politici eficiente este acela că ea trebuie să fie ușor de înțeles și implementat. În abordarea de sus în jos, practică de planificarea centralizată în România, nu aceasta a fost tradiția.*

Strategia de finanțare

Unul dintre punctele la care politica de protecție a mediului a fost mereu depășită a fost legat de investiții și finanțarea lor. În prezent, este nevoie de o schimbare a rolului statului din acela de unic investitor pentru protecția mediului. În noua ipostază, statul va trebui să aibă un rol dual: acela de a motiva investițiile prin stimulente adecvate și acela de a facilita investițiile pentru a face posibil accesul la sursele de finanțare a celor care doresc să investească în acest domeniu. Strategia de finanțare trebuie să fie un instrument eficace de stabilire a unui program de investiții în domeniul protecției mediului ambiant, priorizat și posibil de finanțat.

Figura 2 - Strategii de transpunere a acquis-ului comunitar în domeniul protecției mediului

2. FONDUL DE MEDIU - INSTRUMENT DE FINANȚARE A INVESTIȚIILOR DE PROTECȚIE A MEDIULUI

2.1. Fondul de mediu în țările Europei Centrale și de Est

În țările ECE sunt înregistrate peste 20 de instituții cu rol de Fond de mediu (v. anexa 2.1). Aceste fonduri sunt finanțate dintr-o varietate de surse interne sau externe (v. tabelul 2.1). Marea majoritate a instrumentelor utilizate pentru capitalizarea fondurilor sunt: penalități și taxe pe poluare, rambursarea împrumuturilor și dobânzile, profit din operații financiare și suprataxe pe diverse produse. Se mai folosesc și alte surse ca: taxe pe activități miniere, pe deșeuri, transferuri de la bugetul de stat, conversia datoriei externe etc.

Tabelul 2.1

Cele mai obișnuite surse de venituri pentru Fondurile de mediu din țările ECE

Surse de venit	Nr. de Fonduri care utilizează sursa de venit
1. Taxe de mediu	+10
2. Penalități pentru poluare	10
3. Taxe și suprataxe pe activități miniere	3
4. Rambursare de împrumuturi și dobânzi	9
5. Profit din operațiuni financiare	5
6. Alocații de la bugetul de stat	1
7. Din privatizare	5
8. Suprataxă pe combustibil și carburanți	4
9. Taxă pe produs	6
10. Taxă pe deșeuri	1
11. Accize/taxă pe ambalaje	1
12. Conversia datoriei externe	2
13. Împrumuturi de la Banca Mondială	1

Sursa: Prelucrări de date din anexa 2.1 și anexa 2.2.

Este important de subliniat că sursele de venit evoluează continuu, unele dintre ele reducându-se sau dispărând, altele extinzându-se și altele cu totul noi apărând mereu. Deși există excepții, *majoritatea fondurilor s-au bucurat în ultimii ani de o creștere a veniturilor*, cel puțin nominală. De exemplu, în 1994 veniturile comasate ale celor opt fonduri naționale din țările din Europa Centrală și de Est (ECE) analizate aveau în total 591 milioane USD (valoare nominală pe baza cursului mediu anual de schimb), în timp ce cifra pentru 1997 era de 720 milioane USD. Cifrele corespunzătoare pentru cele opt fonduri naționale de mediu din NSI totalizau circa 15 milioane USD în 1994 și 36 milioane în 1997. Aceste venituri

provin în primul rând din taxe și amenzi pentru poluare (ex. emisii atmosferice și evacuări de ape uzate), dar și din taxe pe utilizarea resurselor naturale (ex. consum de apă, minerit) și pe anumite produse (ex. combustibili, ambalaje). Unele fonduri (Slovenia, Estonia și Cehia) utilizează venituri din privatizare ca sursă semnificativă, în timp ce altele (ex. din Polonia și Rusia) au obținut profituri substanțiale din propriile operațiuni financiare. Deoarece acordarea de împrumuturi a devenit o formă mai importantă de plată pentru multe fonduri din regiune, veniturile din rambursarea creditelor (adesea cu dobândă) au crescut proporțional. Sursele externe contribuie și ele tot mai mult la veniturile fondurilor din regiune: două fonduri au fost create pe baza conversiei datoriei externe contra investiții de mediu (EcoFondurile din Polonia și Bulgaria); Fondul pentru dezvoltarea mediului din Slovenia și Fondul național pentru reducerea poluării din Rusia (NPAF) au fost capitalizate, cel puțin parțial, din împrumuturi ale Băncii Mondiale; noi "fonduri de investiții de mediu" au fost create în Letonia și Lituania cu capital de pornire furnizat de UE.

În ciuda acestor evoluții, *creșterea nivelului și stabilității fluxurilor de venit rămâne o prioritate pentru fonduri*. Veniturile la fonduri sunt extrem de limitate în unele țări (mai ales din NSI), unde reforma economică este la început și greutățile financiare sunt resimțite de sectorul public privat, ca și de fiecare gospodărie. Totodată, multe fonduri sunt obligate să planifice în condiții considerabile de incertitudine, deoarece unele fluxuri de venit fluctuează semnificativ de la un an la altul și/sau sunt afectate de negocieri anuale din guvern sau din parlament. Problemele cu care se confruntă fondurile în încercarea de a-și îmbunătăți veniturile sunt, în special, următoarele:

- *Concepția și implementarea unor instrumente economice, pe care majoritatea fondurilor se bazează pentru obținerea majorității veniturilor, pot fi substanțial îmbunătățite în majoritatea țărilor*. Deși de obicei nu răspund de elaborarea și aplicarea acestora, cele mai multe fonduri depind de instrumente economice (ca de exemplu, taxe și amenzi pentru poluare) ca sursă de venit. În unele țări, fondurile obțin venituri semnificative generate prin sisteme bine organizate de instrumente economice (ex. în Polonia și Cehia). Alte țări însă abia încep să-și modernizeze cadrul politic și să introducă noi instrumente economice sau să le reformeze pe cele vechi. Rolurile de generator de venit și cel de stimulent al instrumentelor economice din multe țări din ambele regiuni sunt afectate negativ de baza scăzută de impunere (a taxelor și amenzilor), sisteme administrative mult prea complexe și o slabă urmărire a aplicării. În toate țările din ECE/NSI, urmărirea aplicării acestor instrumente presupune oportunități, dar și probleme: o aplicare mai strictă poate duce la încasarea mai eficientă a veniturilor și, eventual, o mărire a acestora din perspectiva fondurilor; dar prin aplicare mai severă, în timp, se poate ajunge la reducerea poluării și deci scăderea potențială a veniturilor din taxe și amenzi. În același timp, întărirea aplicării trebuie să ducă la intensificarea investițiilor pentru protecția mediului, eventual stimulând creșterea cererii de finanțare din fondurile de mediu. *Relațiile reciproce dintre instrumentele economice și fonduri și rolul fiecăruia ca*

instrument de politică trebuie examinate cu grijă de autoritățile de resort din fiecare țară (ex. Ministere ale Mediului, Finanțelor și fondurile înseși).

- *Fondurile trebuie să elaboreze strategii care să le permită să genereze venituri previzibile la un nivel suficient pentru a-și îndeplini mandatul principal pe perioada de tranziție. În unele țări, aceasta ar putea presupune în special diversificarea surselor de venit (în afară de tradiționalele taxe și amenzi pentru emisii) și, eventual, introducerea unor noi surse (ex. taxe pe produse, impozit pe CO₂). În alte țări, fondurile pot dobândi o mai mare stabilitate și capacitate de autosusținere prin generarea mai multor venituri din operațiuni financiare proprii și o mai bună gestionare a lichidităților. O metodă utilizată de unele fonduri din cele două regiuni este o tot mai puternică bază în creditele acordate, ceea ce ajută fondurile să-și recupereze o parte din cheltuieli, putând apoi să folosească sumele pentru finanțarea a noi proiecte. Cunoștințele și resursele necesare pentru o bună gestionare a creditelor sunt diferite și mai greu accesibile decât cele necesare gestionării granturilor (acordarea de credite cu facilități ridică și ea anumite probleme, dintre care unele vor fi discutate în cele ce urmează). În evaluarea surselor și fluxurilor de venit actuale și posibile în viitor, fondurile trebuie să analizeze în ce fel schimbarea situației economice și a nevoii de protecție a mediului (inclusiv conformarea cu standardele UE) pot afecta cererea de resurse din fond.*
- *Unele fonduri pot profita mai mult de sursele de venit din străinătate. O serie de instituții financiare internaționale (IFI), programe multilaterale de asistență și agenții de asistență bilaterală colaborează cu instituții partener din țările ECE/NSI la finanțarea proiectelor de protecție a mediului. Unele fonduri din regiune funcționează deja ca parteneri de acest gen; prin inițiativa și angajamentul autorităților naționale de mediu și a administratorilor fondurilor, mai multe fonduri ar putea face același lucru. Fondurile doritoare de contribuții mari din partea organizațiilor străine sau internaționale trebuie să fie însă pregătite să atingă standardele de performanță, mai ales în domeniul aprecierii și selectării proiectelor, răspunderii și transparenței. Mecanismele și forurile existente pentru facilitarea comunicării și cooperării între IFI, donatori și fonduri pot fi utilizate cu mai multă eficacitate și se pot crea noi oportunități de cooperare. Așa cum se stipulează și în Declarația Conferinței Ministeriale din 1998 de la Arhus, donatorii și fondurile trebuie să concluzeze mai strâns la dezvoltarea capacităților de parteneri financiari a fondurilor.*

2.2. Donatori și instituții financiare internaționale

Sursele externe pot fi dirijate prin Fondurile de mediu sub formă de *împrumuturi nerambursabile* sau *concesionale* (cu facilități) de la donatori bilaterali, sau de *împrumuturi la cursul pieței* din partea unor instituții financiare internaționale sau bănci comerciale internaționale. "Conversia datoriei externe în schimbul investițiilor de protecție a mediului" este un caz aparte discutat în continuare.

Donatorii bilaterali și instituțiile financiare internaționale pot constata că utilizarea Fondurilor de mediu ca intermediari pentru finanțarea investițiilor de mediu poate presupune o serie de avantaje.

De exemplu:

- Multe fonduri de mediu au acumulat experiență în identificarea unor proiecte de mediu promițătoare, dintre care unele răspund priorităților donatorilor străini;
- Unii donatori bilaterali și instituții financiare internaționale întâmpină probleme în identificarea unui partener local pentru cofinanțare. În multe situații, acești donatori și instituții au nevoie de o astfel de finanțare deoarece angajamentul financiar local asigură autosusținerea proiectelor. Fondurile de mediu pot găsi resursele de cofinanțare a investițiilor de mediu;
- Fondurile de mediu pot fi mai în măsură să apeleze la aranjamente de finanțare creativă decât guvernul sau ministerele. Portofoliul lor de proiecte este, de obicei, flexibil și poate conține proiecte ce respectă deja condițiile speciale impuse de donatori;
- Fondurile de mediu pot oferi o modalitate economică eficientă de dirijare a finanțării oferite de donatorii bilaterali sau instituțiile financiare internaționale micilor proiecte sau beneficiari fără resurse considerabile.

Pe de altă parte, atât donatorii, cât și țările beneficiare pot întâmpina diferite *rețineri* față de utilizarea Fondurilor de mediu ca intermediari. Dintre acestea se pot aminti:

- Fondul poate avea proceduri neadecvate sau chiar divergente față de cele dorite de agenția străină, în ceea ce privește managementul proiectelor și analiza financiară;
- Pot apărea probleme de obținere a garanțiilor guvernamentale, cerute de cele mai multe împrumuturi oficiale. Dacă Fondurile de mediu sunt separate de bugetul de stat, guvernul poate să refuze asumarea răspunderilor Fondului și atunci garanția guvernamentală trebuie obținută separat;
- Pot exista apoi diferențe de priorități și procedură. Creditele nerambursabile sau concesionale conțin adesea clauze prin care se asigură anumite beneficii țării donatoare. Fondurile de mediu, care gestionează resurse publice interne, sunt obligate să trateze priorități de mediu interne. Diferențele de priorități pot fi uneori atât de mari încât să nu se poată identifica nici un proiect reciproc acceptabil. Această problemă poate fi complicată de faptul că, deseori, diverși donatori utilizează și solicită practici de gestiune și proceduri de raportare diferite, îngreunând și mai mult activitatea unor destinatari deja suprasolicitați (EAP, 1993).

În ciuda acestor posibile dificultăți, Fondurile de mediu au avantaje considerabile.

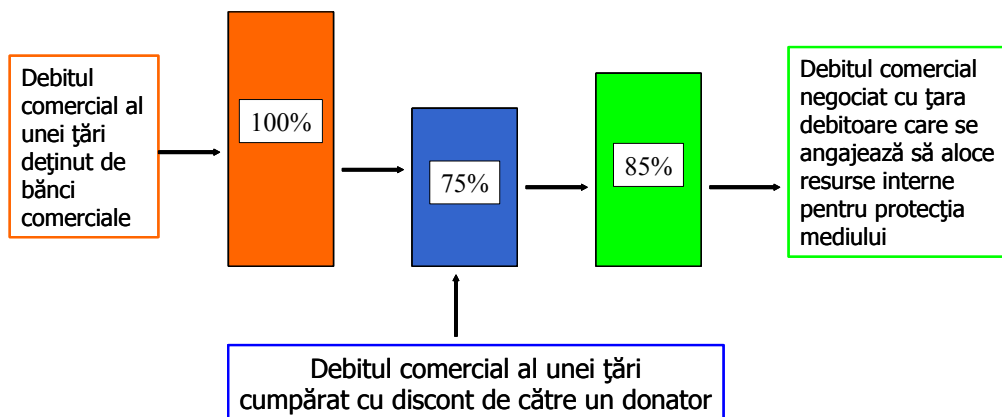
În primul rând, în mod clar se creează oportunitatea obținerii unei noi surse de venit. În al doilea rând, colaborarea cu donatorii bilaterali și instituțiile financiare internaționale poate oferi ocazia de a învăța noi metode de evaluare economică și eficienței pentru mediu a proiectelor, de urmărire a proiectelor, sau de gestiune financiară.

Utilizarea conversiei datoriei externe, în schimbul măsurilor de protecție a mediului, în alte situații depinde în mod clar de două considerente majore: *interesul guvernului de a urmări reducerea datoriilor externe și măsura în care guvernele donatoare sunt dispuse să acorde reducerea datoriei, mai ales în scop de protecție a mediului*. În plus, trebuie remarcat că schimbul datoriei din Polonia a stabilit cerințe specifice față de țările donatoare: se finanțează proiecte cu semnificație internațională și se stipulează transferul de tehnologie și achiziționarea de echipamente din țările donatoare.

2.2.1. Ce este conversia datoriei externe în schimbul investițiilor de protecție a mediului?

Un astfel de schimb (sau conversie) este anularea datoriei unei țări în schimbul angajamentului acesteia de a mobiliza resursele interne în vederea protecției mediului. Scopul acestor schimburi nu este reducerea în mod semnificativ a datoriei externe (sumele sunt în general prea mici), ci mai curând generarea de resurse suplimentare pentru dezvoltare. Schimbul de datorii a fost utilizat în felurite scopuri în diferite părți ale lumii, adesea în sectoare care nu s-au bucurat în trecut de o atenție suficientă din partea guvernelor debitoare (ex. sănătate, educație, mediu ambiant).

Experiența de utilizare a acestui mecanism în Europa Centrală a fost destul de pozitivă, asigurând milioane de dolari pentru finanțarea proiectelor de mediu. În cazul EcoFondului polonez, s-a utilizat conversia *datoriei externe pentru finanțarea* unui Fond special de mediu. După ce guvernele occidentale au convenit reducerea cu 50% a datoriei poloneze, au permis și asigurarea unei noi reduceri de 10%, ce urma să se convină, de la caz la caz, cu guvernele creditoare, în schimbul unor cheltuieli interne echivalente pentru protecția mediului. Până în prezent, patru guverne occidentale au participat la schimbul de datorii contra mediu, garantând venituri totale în valoare de 460 milioane USD până în 2010, în conformitate cu graficul de rambursare a datoriei. (10% din datoria față de Statele Unite ale Americii a fost "convertită" în schimbul angajamentului Poloniei de a utiliza acești bani pentru proiecte prioritare de mediu). EcoFondul (un ONG/fond de mediu polonez) a primit sumele respective, a analizat cererile de finanțare nerambursabilă și rambursabilă pentru mediu și a efectuat plățile pentru proiectele calificate. Elveția, Franța și Suedia au urmat apoi exemplul Statelor Unite ale Americii, acordând noi resurse la schimb EcoFondului. Similar, Elveția a șters 20% din datoria Bulgariei și a stabilit EcoFondul Național cu ajutorul Băncii Mondiale. Atât fondul bulgar, cât și cel polonez și-au câștigat aprecieri pentru utilizarea transparentă și economic eficientă a resurselor în scopuri de mediu. Alte exemple de schimburi de datorii contra mediu au existat în America Latină și Asia; printre cele mai bune exemple se numără Bolivia, Costa Rica, Ecuador și Filipine.

Figura 3 - Conversia datoriei externe în schimbul investițiilor de protecție a mediului ambiant

Resursele generate din schimb pot fi utilizate în foarte multe feluri și se pot negocia chiar neprevăzute pentru utilizarea veniturilor din aceste schimburi. De exemplu, una dintre sarcinile EcoFondului este aceea de a promova utilizarea tehnologiilor de protecție a mediului din țările donatoare, prin acordarea de asistență financiară pentru achiziționarea integrală sau parțială a unor linii tehnologice. În alte țări, astfel de schimburi au fost utilizate pentru protejarea pădurilor ecuatoriale. Această decizie depinde de existența capacității necesare în țara debitoare, de voința politică de susținere a obiectivelor de mediu și de cantitatea de resurse puse la dispoziție.

2.2.2. Perspectivele conversiei datoriei externe a României

Practic, toate țările din ECE au creat cel puțin un Fond de mediu¹⁹ – cu câteva excepții. Schimbul de datorii poate accelera acest proces prin asigurarea capitalului de pornire. În mod ideal, ar putea accelera acest proces și în România.

Atât proiectele așa-numite “verzi” (biodiversitate/conservare), cât și cele denumite “cafenii” (infrastructură urbană/prevenirea poluării) pot fi finanțate din resursele Fondului. Solicitanții de proiecte pot fi industrii sau municipalități, proiectele fiind în general finanțate în mod transparent, pe bază de concurs. De obicei, prioritățile sunt cele din Planurile Naționale sau Locale de Acțiune pentru Mediu (care implică participarea multor elemente ale societății civile).

Pe lângă distribuirea directă a fondurilor pentru o multitudine de proiecte de mediu, Fondurile au servit ca mijloc de dezvoltare a tehnicilor de pregătire și evaluare a proiectelor, foarte greu de obținut altfel. Aceste tehnici permit țărilor din ECE să solicite (adesea cu succes) finanțare din partea Instituțiilor Financiare

¹⁹ Unii autori fac deosebire între Fondurile de mediu și EcoFonduri pe baza sursei de finanțare inițială. Fondurile de mediu sunt create de obicei din resurse interne, iar EcoFondurile din venituri obținute prin schimb de datorii, dar servesc același scopuri ca și Fondurile de mediu.

Internaționale și a donatorilor. Un domeniu în care Fondurile pot contribui cu tehnici esențiale de pregătire a proiectelor și pot furniza cofinanțare este Instrumentul pentru Politici Structurale pentru Preaderare al Uniunii Europene (ISPA)²⁰. Dacă România nu va putea face față pregătirii și condițiilor de cofinanțare cerute de ISPA, riscă să piardă șansa de acces potențial la sute de milioane de dolari. Un Fond de mediu ar avea și cunoștințele și resursele necesare pentru a putea profita de această oportunitate. Pe lângă proiectele ISPA, fondul ar putea fi util României pentru finanțarea proiectelor prea mici pentru a se califica pentru finanțare UE – ca de exemplu mici stații de epurare în întregul bazin al Dunării etc.

Tipuri de schimburi de datorii

Principalele variabile în structurarea conversiei datoriei externe sunt următoarele:

- Ce tip de datorii este contractat (bilateral, comercial sau asistență oficială pentru dezvoltare);
- Cine negociază tranzacția (un ONG sau instituții oficiale);
- Cum sunt folosite sumele astfel obținute.

Există două modalități în care acest mecanism se poate aplica prin cumpărarea debitelor comerciale sau a celor bilaterale.

1. Conversia debitelor comerciale

Sumele datorate de Guvernul României sau de alte instituții guvernamentale unor bănci private pot fi convertite. În acest tip de conversie, o instituție donatoare (ID) acordă un împrumut nerambursabil unui ONG pentru a cumpăra debitul la o valoare de scontată (mai puțin decât valoarea nominală). ONG-ul utilizează banii pentru cumpărarea debitului pe o piață secundară (în ipoteza că se tranzacționează la mai puțin decât valoarea nominală și că se poate obține și o reducere).

Debitul comercial astfel cumpărat este negociat cu guvernul debitor, care va rambursa ONG-ului o sumă mai mare decât datoria cumpărată la preț scontat²¹, dar mai mică decât cea nominală (vezi figura 3).

2. Schimburi de datorii bilaterale

Tipul de datorie cumpărată într-un schimb bilateral de datorii este o sumă datorată unui guvern străin (de exemplu, Minister de Finanțe). Se poate orchestra o tranzacție de facilitare a vânzării datoriei printr-un ONG sau printr-o firmă privată cu condiția ca sumele să fie convertite în moneda locală, să existe angajamente politice și celelalte active necesare dezvoltării și a altor activități economice.

Indiferent de tipul de schimb, este esențial să se verifice că organizația locală, care primește aceste sume, poate să le și utilizeze eficient pentru scopul în

²⁰ ISPA este un program de granturi care va asigura 1 miliard euro pe an, timp de șapte ani, țărilor candidate la aderare, pentru proiecte de mediu sau transporturi. Eligibilitatea proiectelor cere ca beneficiarii (în general, administrația locală) să asigure 25% cofinanțare.

²¹ De exemplu, în 1993, USAID a acordat 13 milioane USD prin World Wildlife Fund, care a răscumpărat 19 milioane din datoria comercială a Guvernului filipinez (respectiv preț de cumpărare de 68% din valoarea aparentă). În schimbul ștergerii datoriei Guvernul din Filipine a convenit să plătească pesos și bonuri în peso în valoare echivalentă de 17 milioane USD (respectiv preț de răscumpărare de 90% din valoarea aparentă). Un grant inițial de 13 milioane USD a produs 17 milioane finanțare pentru mediu, transferată într-un fond special pentru conservare. Pentru inițierea unui fond de rulment pentru mediu în România ar fi necesară o sumă mult mai mică.

care au fost acordate. Alegerea organizației de intermediere este importantă, așa cum se va vedea din discuția de mai jos.

Argumente pro și contra opțiunilor de schimb de datorii în România

Ambele tipuri de schimburi duc la obținerea de fonduri pentru protecția mediului. Pentru schimbul comercial este nevoie de mai puțini actori politici din partea donatorului, dar trebuie și ca împrumutul nerambursabil inițial să fie asigurat dintr-o sursă sau alta. Cel puțin 1 milion USD trebuie să reprezinte sume nerambursabile, pentru a se putea răscumpăra suficient din datorie și să merite efortul.

Deoarece schimbul bilateral șterge datorii de stat, apar două implicații: 1) este necesară o apropiere; și 2) tranzacția trebuie negociată de Stat și Ministerul de Finanțe. Deși pare prea greu, s-ar putea obține suficient impuls politic pentru promovarea unui schimb bilateral.

Crearea unui EcoFond poate fi utilă în egală măsură proiectelor verzi sau cafenii, așa cum indică modelele bulgar și polonez. În funcție de prioritățile de mediu, se pare că ambele tipuri de schimburi ar putea fi încercate în România. World Wildlife Fund sau un alt ONG și-ar putea asuma un rol în gestionarea biodiversității, iar firmele străine ar putea acorda asistență la pregătirea și evaluarea proiectelor cafenii – în cadrul aceluiași EcoFond.

2.3. Fondul de mediu în România

În România, Legea Fondului de mediu a fost promulgată în mai 2000 ca inițiativă parlamentară (Legea nr. 73/2000). Această lege intenționa, pe de o parte, să soluționeze una dintre cele mai importante probleme de mediu din România și, pe de altă parte, să răspundă preocupării UE²² în legătură cu lipsa instrumentelor economice necesare controlului poluării. Raportul Comisiei din anul 2000 arată următoarele: *“Costul conformării la acquis-ul de mediu a fost estimat doar în linii mari, dar, potrivit unui studiu finanțat de Comisie, ordinul de mărime al acestora este de circa 20 miliarde USD. Utilizarea rațională a resurselor financiare disponibile este esențială, la fel ca și promovarea instrumentelor financiare legate de utilizarea eficientă a resurselor naturale și respectarea principiului “poluatorul plătește”. În acest context, stabilirea unui Fond de mediu operațional trebuie considerată prioritate de vârf.”* Aceleași sugestii și recomandări sunt reluate și de Raportul din anul 2001. În cei doi ani de la promulgare, Fondul de mediu a cunoscut o evoluție care nu a corespuns așteptărilor.

2.3.1. Veniturile Fondului de mediu (Legea nr. 73/mai 2000)

În general, chiar faptul că baza legală a Fondului din România este dată printr-o lege reprezintă o realizare importantă, ținând seama de faptul că în

---

²² xxx, 2000 Regular Report from the Commission on Romania's progress towards accession, *European Commission, Brussels, Nov. 2000*, și xxx, 2001 Regular Report from the Commission on Romania's progress towards accession, *European Commission, Brussels, Nov. 2001*.

România instrumentele economice sunt o noutate. Legea a fost însă redactată în mod "rapid și fără atenție la detalii" care, ulterior, a făcut-o inaplicabilă în practică. A fost foarte trist că s-a întâmplat așa, având în vedere faptul că în România discuțiile despre crearea unui fond de mediu se purtau deja de ani întregi și că în regiune există deja suficientă experiență privind atât avantajele, cât și defectele unor astfel de fonduri.

Din perspectiva experienței internaționale, câteva dintre problemele fundamentale ar fi: veniturile, mecanismul de funcționare a fondului, mecanismul de efectuare a plăților. Cele mai importante defecte ale legii sunt următoarele:

- lipsa unui mandat clar și specific, a obiectivelor și a clauzei de închidere;
- lipsa unui statut juridic clar;
- definirea neclară a responsabilităților diferitelor organisme din cadrul Fondului;
- prevederi neclare în privința responsabilizării și transparenței;
- lipsa prevederilor de eficiență economică;
- surse de venit imprevizibile, distorsionare și cu bază legală slabă;
- instrumente de plăți riscante și risc fiscal mare, din cauza răspunderilor neprevăzute în cazul garantării împrumuturilor.

De exemplu, în ceea ce privește claritatea prevederilor de responsabilizare și transparență, legea nu prevede auditări externe efectuate de contabili autorizați independenți și de autorități financiare (fiscale). Nu există nici prevederi referitoare la auditările juridice (verificarea respectării legii) ce ar trebui făcute de Autoritatea de Stat pentru Auditare și nici la auditările de performanță (evaluarea față de obiectivele declarate și standardele de performanță) efectuate de autoritatea de resort. În lipsa unor astfel de prevederi, instituțiile publice de auditare ar putea să nu verifice fondul de mediu în mod regulat pentru a-i confirma legalitatea în mod curent.

De asemenea, legea nu include criteriile de performanță față de care pot fi evaluate Comitetul de avizare și Consiliul director. Această problemă poate fi corectată prin regulamentul de organizare și funcționare ce urmează a fi elaborat de Guvern.

Legea nu definește clar cărei autorități îi este subordonat Fondul și cine trebuie să elaboreze și să aprobe standardele de raportare. Există doar o formulare ambiguă în art. 6(e) potrivit căreia raportul privind destinația și utilizarea fondurilor trebuie făcut public. Nici faptul că structura ierarhică inferioară (Secretariatul executiv) trebuie să răspundă de raportare nu este conform standardelor practicii internaționale.

În ceea ce privește sursele de venit există câteva probleme serioase.

Pentru a-și realiza obiectivele, a-și respecta angajamentele și a întocmi programe și bugete realiste, Fondul are nevoie de un flux de venituri previzibil și stabil. De aceea, structura veniturilor prezintă o importanță deosebită. Din păcate,

sursele de venituri enumerate în art. 9 sunt foarte discutabile (v. anexa 2.3), fiind identificate mai multe dificultăți legate de baza de venituri a Fondului.

a) Instituția care răspunde de încasarea veniturilor

Legea nu identifică instituțiile responsabile cu încasarea veniturilor și cotele care vor reveni Fondului. Articolul 9(2) spune că aceste aspecte vor fi stabilite prin hotărâre de guvern. În mod normal, nici o agenție guvernamentală nu ar fi interesată să încaseze aceste venituri, pe care apoi să le transfere unei alte instituții (în acest caz, Fondul de mediu), decât dacă ar avea obligația legală să o facă. Va fi greu ca agențiile guvernamentale să accepte să-și asume această nouă sarcină și cu atât mai greu ca ulterior să fie urmărite încasările. În general, aranjamentele de împărțire a veniturilor constituie de obicei stimulente pentru o colectare efectivă a sumelor. Legea nu menționează sancțiuni pentru întâzieri de plăți, în afara prevederii destul de vagi din art. 12(2).

b) Tipurile de venituri și competiția dintre acestea

Sursele de venituri reprezintă un amestec ciudat de taxe administrative (art. 9(1)(a), drepturi de autor (art. 9(1)(b), accize (art. 9(1)(c - primul alineat), taxe pe vânzări (alineatele doi și șase), taxe pe poluare și altele. În majoritatea cazurilor, sursele de venit pentru Fond implică o concurență între taxe și numai în (art. 9(1)(b) se prevede o renunțare. La fel, art. 9(1)(a) implică o concurență cu venitul pentru administrația de mediu și va determina fie rezistențe față de încasarea acestor taxe din partea autorităților de protecție a mediului, fie pretenții la sumele din fond (substituirea finanțării administrației de la bugetul de stat).

c) Acordarea împrumuturilor

Dacă Fondul va acorda împrumuturi, așa cum face aluzie art. 10(2)(c), și garanții pentru credite, legea ar trebui să specifice în mod explicit că rambursarea capitalului și dobânzii, ca și plata taxelor pentru garantarea creditelor, se pot constitui în venituri la Fond. Altfel, acestea ar fi surse ilegale. Din același motiv, dobânda la depozitele bancare trebuie specificată și ea ca sursă de venit dacă se dorește ca art. 8 să aibă eficacitate.

d) Impozitul pe venit și TVA

Legea nu scutește Fondul de impozitarea veniturilor (TVA și impozit pe venit) și nu face referire la amendamentele necesare la Legea fiscală, nici nu delegă Ministerul de Finanțe să aplice scutiri de taxe.

e) Distorsiuni și voluntarisme

Cele mai multe instrumente fiscale (sau cvasifiscale) de obținere de venituri pentru Fond par foarte distorsionante și lasă prea multă latitudine autorităților însărcinate cu încasarea lor. De exemplu, ce definiție juridică se folosește pentru a stabili produsele cu ciclu scurt de existență? Nu se cunoaște dacă toate aceste instrumente sunt deja folosite și dacă există deja definițiile, ratele, sistemele de facturare și încasare. Dacă nu, după cum lasă să se înțeleagă art. 9(2), atunci pare foarte ambițioasă crearea acestor sisteme în trei luni (vezi anexa 2.3).

O altă serie de probleme rezidă în instrumentele riscante de efectuare a plăților și riscul fiscal mare datorat răspunderilor neprevăzute.

Articolul 10(1) prevede o listă de proiecte eligibile, atotcuprinzătoare și care va ajuta prea puțin Fondul cu privire la prioritățile cărora trebuie să le răspundă și în ce fel. Am discutat deja riscurile unei definiții atât de largi și ambigue a obiectivelor Fondului și criteriilor de eligibilitate.

Articolul 10(2) al legii prevede următoarele mecanisme de efectuare a plăților:

- a) subvenții la dobândă pentru credite obținute din bănci;
- b) garanții la împrumuturile guvernamentale pentru proiecte publice (de infrastructură);
- c) garanții la credite bancare acordate firmelor și împrumuturi directe întreprinderilor pentru introducerea de tehnologii curate;
- d) premii pentru realizări speciale ale întreprinderilor/organizațiilor.

Dintre aceste instrumente, numai subvenționarea dobânzilor și “premiile/premierile” nu pot fi controversate. Subvențiile la dobândă sunt relativ ușor de gestionat, au efect important de atragere a altor fonduri și pot ajuta Fondul să dobândească experiență de gestiune financiară, contractare, apreciere a proiectelor etc.

Toate celelalte produse financiare enumerate în art. 10 necesită cunoștințe avansate și sofisticate de management al riscurilor. Este esențial ca instrumentele de plăți să fie adaptate capacității instituționale și manageriale a administrației Fondului. Alte Fonduri din ECE și NSI au constatat că, de obicei, este mai bine să se permită fondului să folosească mai întâi instrumente mai simple, ca de exemplu împrumuturi directe nerambursabile și subvenții la dobândă pentru a căpăta experiență de management financiar, contractare, apreciere a proiectelor și monitorizare a implementării. Aceste instrumente de plată a subvențiilor sunt și mai transparente. Ori de câte ori fondurile nou-create și cu personal insuficient au eliberat produse financiare cu consum intensiv de resurse, ca de exemplu împrumuturi directe, participare la capital sau garanții la credite, au avut loc mari eșecuri financiare. Dacă nu se creează un departament special pentru împrumuturi (cu cel puțin 2-3 analiști de credit experimentați), care să analizeze bonitatea și garanțiile debitorilor, sau dacă această sarcină nu este delegată prin contract băncilor comerciale (contra cost), portofoliul de credite va deveni curând un inventar de active inutile.

Poate fi foarte periculos să se permită Fondului să acopere răspunderea neprevăzută, ca de exemplu garanții la credite. Majoritatea Fondurilor de mediu din ECE nu au voie să facă așa ceva. Experiența limitată în domeniul garanțiilor la credite a fost până acum nefericită. De exemplu, supraangajarea garanțiilor la credite și angajarea anticipată a granturilor (în locul venitului așteptat) a creat riscuri serioase pentru lichiditățile Fondului de mediu din Cehia și a determinat înlocuirea conducerii, după care Fondul s-a prăbușit.

O altă prevedere, care a făcut ca toate sursele să devină greu de stabilit, este formularea “*valorile și procedurile de încasare a veniturilor vor fi stabilite ulterior prin Hotărâre a Guvernului*”. Această prevedere este foarte incorectă deoarece, în România, toate taxele și impozitele se stabilesc prin lege (parlamentară) sau ordonanță de urgență (emisă de guvern cu putere de lege însă care trebuie apoi aprobată de parlament).

Ca urmare a celor de mai sus, legea nu a putut fi aplicată după promulgare. Între timp, datorită presiunilor societății publice, a instituțiilor străine donatoare, rapoartelor UE etc., guvernul a emis o Ordonanță de Urgență pentru rezolvarea câtorva dintre lipsurile constatate.

2.3.2. Veniturile din Ordonanța de Urgență nr. 93/iunie 2001

Ordonanța de Urgență nr. 93/21.06.2001 trebuia să corecteze câteva erori ale Legii Fondului de mediu și să opereze unele modificări substanțiale, dar ea nu a rezolvat problemele din textul inițial.

Prevederile referitoare la claritatea responsabilizării și transparență nu au fost incluse în ordonanță. Nu a fost clarificat nici mecanismul decizional în cadrul Fondului.

O mare și spectaculoasă schimbare, nemaiîntâlnită în alte țări ale ECE, este cea privitoare la venituri. Acum, cea mai mare contribuție la Fond constă în cota de 20% din exporturile de fier vechi și 30% chereștea (și bușteni) și deșeuri neferoase (v. anexa 2.4). Este important de observat că primele trei surse reprezintă cea mai mare contribuție. Potrivit datelor din 2000 s-a estimat că, în 2001, se pot încasa 93 milioane USD (6 luni) și peste 187 milioane USD în 2002, dacă volumul exporturilor rămâne constant. Această ipoteză este foarte puțin probabilă, având în vedere elasticitatea acestor produse la suprataxe (tabelul 2.2).

Din cauza faptului că prevederile acestei Ordonanțe nu au fost discutate cu reprezentanții sectorului de afaceri, a apărut imediat un masiv protest în presă din partea exportatorilor.

Pe lângă acestea mai există câteva surse nesigure, cum ar fi donațiile, cadourile și alte contribuții. Încasarea veniturilor va fi o sarcină foarte dificilă, dacă ținem seama că nici o țară din Europa nu a prevăzut așa ceva pentru un Fond de mediu. De asemenea, nu este stabilit nici mecanismul de încasare astfel că, în ciuda faptului că pe hârtie potențialul acestor venituri este substanțial, obținerea efectivă a banilor va fi dificilă. O altă problemă ține de faptul că produsele preconizate sunt foarte elastice, aplicarea acestei taxe reducând exporturile și deci și veniturile. O altă problemă este aceea a îngustimii și instabilității bazei de impozitare. Pare că, alegând aceste venituri, intenția ar fi de a reduce exporturile materiilor prime respective și nu aceea de a obține venituri pentru Fond.

Noua reglementare nu a rezolvat problema scutirilor de TVA sau impozit pe venit pentru activitățile Fondului. Îmbunătățirea se regăsește în mecanismul de efectuare a plăților; au fost adăugate mai multe opțiuni ca: împrumuturi nerambursabile, cofinanțare a proiectelor finanțate din surse străine, subvenții la dobândă,

transferuri din anii anteriori. Din nefericire, prevederea referitoare la garanții nu a fost modificată decât prin limitarea garanției la 60% din împrumut.

Tabelul 2.2

**Venituri posibile pentru Fondul de mediu, potrivit prevederii
din Ordonanța de Urgență nr. 93/iunie 2001**

(mil. USD)

	Valori în 2000	Venituri probabile pentru Fondul de mediu (cu condiția să rămână nivelurile din 2000)	
		2001 (6 luni)	2002 (12 luni)
a) Export fier vechi (20%) (2.35 mil. t x 74USD/t)	171.8	17	34
b) Export deșeuri neferoase (30%) (57000 t)	55.3	8.3	16.6
c) Export cherestea (30%) (3.5 mil. m ³ x 130 USD/m ³)	455	68	136
d) Importuri deșeuri hârtie (5%)	?	?	?
e) Comercializare substanțe periculoase (10%)	?	?	?
f) Alocații de stat, donații etc.	?	?	?
g) Sume încasate din rambursarea creditelor, dobânzi, alte operațiuni financiare cu resursele din Fondul de mediu	?	?	?
h) Asistență financiară din partea organizațiilor internaționale	?	?	?
i) Sume încasate din manifestări organizate în beneficiul Fondului de mediu	?	?	?
TOTAL		> 93.3	> 186.6

Sursa: Estimări proprii.

Sistemul de venituri stabilit prin Ordonanța de Urgență prezintă o serie de avantaje și dezavantaje (v. tabelul următor).

Tabelul 2.3

**Avantajele și dezavantajele surselor de venit stabilite prin Ordonanța
de Urgență nr. 93/iunie 2000**

Avantaje	Dezavantaje
Sursele potențiale sunt suficient de mari și pot permite funcționarea fondului	Se aplică unor categorii restrânse de contribuabili
Monitorizarea exportatorilor și importatorilor poate fi realizată ușor	Sunt necesare Norme de aplicare clare (ex. Listă de substanțe periculoase) pentru a elimina posibilitatea schimbării codului vamal cu altul neinclus în Ordonanță
Pot fi ușor și rapid introduse alocații de la bugetul de stat la orice rectificare a bugetului (2-3 ori pe an)	Risc de reducere a veniturilor din cauza sensibilității exporturilor menționate față de suprataxe
	Induce stimulente pentru prelucrarea sumară a deșeurilor din metale neferoase pentru a fi exportate ca piese brute
	Induce stimulente pentru prelucrarea sumară a lemnului pentru a fi exportat ca produs semifinit

Avantaje	Dezavantaje
	Unele venituri nu sunt constante și fluctuează în timp
	Sursele majore nu sunt corelate cu acordurile României cu UE sau Organizația Mondială a Comerțului (OMC) și ar putea fi eliminate cu timpul (exportul de fier vechi, export de lemn etc.)
	Sursele majore de venit nu mai sunt folosite în alte țări din ECE
	Taxele de 20% și 30% din valoarea exportului sunt prea mari și creează impresia că au fost arbitrar alese ca barieră comercială
	Acest sistem de venituri va crea probleme dacă România își propune conversia datoriei externe contra investiții de mediu

2.3.3. Propuneri de noi venituri

În septembrie 2001, Ordonanța de Urgență nr. 93/2001 a fost prezentată pentru ratificare în parlament. După observațiile primite de la Comisia Uniunii Europene privind unele incompatibilități cu prevederile Acordului European și cu practica Organizației Mondiale pentru Comerț, referitoare la sursele de finanțare ale Fondului de Mediu, s-a considerat necesară revizuirea Capitolului III – Venituri la Fondul de mediu (v. anexa 2.5). Acesta a fost singurul capitol schimbat, în ciuda faptului că mai erau și alte aspecte, deja menționate, care au rămas nesoluționate satisfăcător.

Această nouă propunere este un pas înainte în comparație cu soluțiile anterioare, dar rămâne încă loc de mai bine.

La cererea Ministerului Apelor și Protecției Mediului, s-a efectuat o evaluare preliminară a amendamentelor propuse privitor la sursele de venit elaborate în art. 9 al Legii Fondului de mediu (nr. 73/2000). Ordonanța de Urgență nr. 93/2001 prevedea o listă de surse de venit revizuită dar, după ce Guvernul României a primit observațiile de la Uniunea Europeană pe marginea listei revizuite, s-a hotărât promovarea unei liste alternative de surse de venituri. Această secțiune prezintă, în rezumat, principalele puncte ale evaluării acestei liste recente de surse de venit.

La efectuarea analizei, s-au aplicat criteriile larg acceptate pentru evaluarea surselor de venit pentru fonduri de mediu (v., de exemplu, *Fonduri de mediu în perioada de tranziție*, "Ghidul de la St. Petersburg pentru Fonduri de mediu în tranziția economică", capitolul 1, p. 31, OECD, 1996). Acestea sunt:

- **Îndeplinirea cerințelor privind nivelul minim al venitului** – acolo unde sunt folosite mai multe surse de venit, primul criteriu nu se aplică pentru evaluarea fiecărei surse. Dacă însă o sursă de venit generează niveluri minime de sume, ea va fi probabil inefficientă din perspectiva eficienței de administrare și, din această perspectivă, nu se recomandă baze înguste de impozitare, chiar dacă se obțin sumele planificate;

- **Eficiența administrativă** – promovată dacă sistemul de colectare a veniturilor de la sursă este simplu, transparent, ușor de înțeles de cei care plătesc impozitul sau taxa, cu costuri mici de administrare (relativ la venitul încasat), și caracterizat printr-o rată înaltă de încasări (raport între suma încasată și suma planificată a se încasa);
- **Echitate orizontală** (egalii tratați la fel) **și verticală** (inegalii tratați inegal) – instrumentele de venit ce utilizează rate de impozitare și taxare egale pentru toți plătitorii pentru un anumit poluant sau produs respectă în general ambele criterii;
- **Acceptabilitate politică** – exprimată adesea ca suportabilitate când e vorba de populație sau de anumite sectoare economice. De exemplu, o sursă de venit poate fi inacceptabilă dacă determină o împovărare semnificativ mai mare a gospodăriilor față de firme;
- **Conformitate cu principiile generale de comerț internațional și național** – sursele de venit nu trebuie să ducă la constrângeri asupra schimburilor în plus față de cele general acceptate de țările semnatare ale unor acorduri comerciale bilaterale sau multilaterale.

Există și alte criterii aplicabile instrumentelor economice spre deosebire de cele financiare, cum ar fi efectele asupra mediului, eficiența economică și promovarea de stimulente pentru un comportament favorabil mediului. Deoarece motivul inițial pentru alegerea instrumentelor de obținere a veniturilor de către Fondul național de mediu este acela de a genera venituri, nu acordăm multă atenție acestui aspect, decât pentru a recunoaște posibilitatea acestor efecte.

În plus, deși nu este strict un criteriu de evaluare a instrumentelor financiare, trebuie să acordăm puțină atenție și experienței considerabile de utilizare a instrumentelor economice și financiare pentru generarea veniturilor pentru fondurile de mediu în alte țări ale ECE și comparației dintre instrumentele propuse pentru România și cele utilizate în alte țări din regiune.

Conținutul analizei

Versiunea amendată propusă a art. 9 este împărțită în 14 paragrafe (de la a la n). Ultimele două nu se referă la surse specifice de venit. Paragraful m) se referă la încasarea veniturilor de la unități mici, pe când paragraful n) arată că ratele de impozitare a surselor de venit din paragrafele b) și c) se actualizează anual (deoarece se calculează în lei și valoarea lor poate fi afectată de inflație).

Analiza nu se va axa nici pe sursele de venit din paragrafele de la i) la l). Toate aceste surse sunt general acceptate și nu sunt considerate importante pentru a ocupa spațiul prezentei evaluări. Însă, atunci când Fondul va deveni operațional, aceste surse ar putea juca un rol important în furnizarea veniturilor de pornire și de întreținere ale Fondului.

Astfel, analiza se va concentra asupra surselor descrise în paragrafele de la a) la h). Aceste surse pot fi împărțite, în general, în trei categorii: i) taxe și impozite pe produse/deșeuri (surse); ii) taxe de mediu pe emisii atmosferice; și iii) taxe

pe utilizarea terenurilor pentru depozitarea anumitor deșeuri. Analiza este împărțită în trei părți, fiecare pentru una din aceste categorii. În plus, am pregătit un tabel de comparație între veniturile propuse pentru Fondul național din România și taxele și impozitele utilizate în alte țări din ECE.

a) Taxe și impozite pe produse/deșeuri

Taxele și impozitele pe produse și deșeuri sunt adesea folosite pentru a genera venituri și a influența comportamentul firmelor și gospodăriilor cu privire la utilizarea produselor producătoare de poluare sau care creează dificultăți de eliminare definitivă după epuizarea existenței utile a produsului (ex. baterii, anvelope, uleiuri uzate). În general, sistemele de impozitare a produselor implică încasarea unei taxe pe unitate de produs, de exemplu euro pe litru de carburant, baterie sau anvelopă etc., și sunt de obicei simplu de administrat o dată stabilită rata impunerii. Impozitele se percep adesea ca procent din valoarea produsului, necesitând mai multe informații pentru administrarea și obținerea declarațiilor false a valorii (dacă plătitorul trebuie să raporteze valoarea tranzacțiilor).

Au fost propuse ca venituri pentru Fond următoarele taxe pe produse/deșeuri:

- impozit de 3% pe valoarea de vânzare a deșeurilor feroase și neferoase (paragraful a);
- taxă de 3% pe valoarea ambalajelor de plastic (paragraful d);
- impozit de 2% pe valoarea substanțelor chimice periculoase vândute de producători sau importatori;
- impozit de 3% din valoarea produselor din tutun;
- impozit de 1% din prețul de licitare al cherestelei achiziționate în România;
- impozit de 1% din vânzarea de faună și floră de origine terestră și acvatică.

Tabelul 4 arată că numai două dintre aceste impozite și taxe mai sunt folosite și în alte țări din ECE în scopul generării de venituri pentru mediu. Acestea sunt taxa pe ambalajele de plastic și impozitul pe cherestea sau, mai general, tăierea arborilor. Chiar în cazul acestora, există diferențe distincte între modul de impunere propus pentru România și cel existent în alte țări. Taxele pe produs pentru ambalaje sunt destul de frecvente în țările ECE, dar taxa este de obicei calculată în raport cu masa, volumul (sticlelor de băuturi) sau numărul de unități de ambalaje și nu pe valoare. Avantajul major al folosirii valorii ca bază pentru venituri este că se pot folosi o singură rată sau un număr mic de rate de impozitare pentru o gamă largă de produse. Însă, valoarea materialului din ambalaje poate avea prea puțin legătură cu prejudiciile potențiale aduse mediului, ceea ce explică în parte abordarea alternativă a impunerii taxei în legătură cu numărul de unități. Impozitul pe tăierea copacilor implică atât o bază de valoare, cât și una de unități fizice. Un posibil dezavantaj al impozitului propus în România

ține de tranzacțiile cu chereștea între particulari, unde pot apărea stimulente de declarare falsă a valorii vânzării pentru a evita plata impozitului (dar, și mai probabil, de către proprietar, pentru a evita un impozit mai mare pe venit).

Deși nu există o experiență comparabilă în țările ECE cu privire la impozitul propus pe substanțe chimice periculoase, impozitele pe substanțe chimice alimentare se folosesc frecvent în țările OECD și reprezintă o sursă majoră de venituri pentru acțiunile de depoluare de deșeuri periculoase în SUA. Una dintre problemele majore ale introducerii acestui impozit este cea a instalațiilor integrate pe verticală care produc substanțe chimice alimentare și apoi le utilizează intern în alte procese de producție.

Celelalte trei impozite și taxe conțin dezavantaje serioase. Impozitul pe veniturile obținute din vânzarea deșeurilor feroase și neferoase servește ca element de descurajare a creării acestei piețe de reciclare dezirabile. Este, de asemenea un impozit implicit asupra exporturilor, deoarece aceste materiale sunt expediate în afara României. Impozitele pe produse din tutun (și băuturi alcoolice) sunt folosite pretutindeni, dar de obicei veniturile sunt destinate acoperirii unor cheltuieli precise în domeniul sanitar sau merg la bugetul general și nu servesc unor obiective de protecție a mediului. Se poate argumenta deci că acest instrument este prea slab legat de principiul "poluatorul plătește" în raport cu taxele pe produs la motorină și benzină. Singura observație asupra impozitului propus pe vânzarea de faună și floră sălbatică se referă la potențialul mic de obținere a veniturilor și costurile administrative relativ ridicate. Utilizarea impozitului, deși cu o rată de impunere foarte mică, ar putea încuraja mai mult recoltarea ilegală. Trebuie remarcat că recoltarea sau vânatoarea ilegală este adesea supusă amenzilor în alte țări din ECE, dar vânzarea legală nu este impozitată sau taxată suplimentar.

Taxele și impozitele pe produse sunt printre cele mai ușor de administrat instrumente și au în plus avantajul că pot fi rapid concepute și introduse. În încheierea aprecierilor privitoare la aceste taxe, trebuie avute în vedere următoarele:

- Ministerul Mediului și Parlamentul ar trebui să analizeze atent eliminarea impozitului propus pe deșeuri feroase și neferoase, produse din tutun și vânzare de faună și floră sălbatică de pe lista de surse de venituri. Posibila pierdere de venituri din aceste impozitări poate fi recuperată prin utilizarea unor taxe pe produse pentru care există legături clare între produs și prejudiciul adus mediului.
- De asemenea, ar trebui avută în vedere o mai intensă utilizare a taxelor pe produse, precum combustibilii, alte ambalaje în afară de cele din plastic și taxe (sau sisteme de depozit-garanție) pentru deșeuri obișnuite, ca de exemplu baterii sau anvelope. Taxele pe carburanți sunt de departe cele mai utilizate taxe pe produse. Motorina este o sursă majoră de particule fine, iar arderea benzinei determină o serie de probleme de poluare atmosferică. Dată fiind utilizarea frecventă a acestor taxe în alte țări ale ECE, nu ar fi greu să se determine ratele de impunere adecvate și să se preia din experiența acestor țări modul de concepere și introducere a sistemelor de impunere.

b) Taxe de mediu pe emisiile atmosferice

Taxele de mediu sunt cea mai obișnuită sursă de venituri pentru fondurile de mediu din ECE. Pentru fondurile mai mari din regiune (Fondurile naționale din Polonia și Cehia), veniturile din taxe de mediu reprezintă peste 50%. Taxele de mediu propuse pentru Fondul din România sunt elaborate în alineatul b și urmează a fi impuse pentru emisii atmosferice de gaze cu efect de seră, particule, oxizi de azot și sulf, poluanți organici și anumite metale grele. Ministerul trebuie lăudat pentru introducerea taxelor de mediu ca sursă potențială de venit. Trebuie însă să îl îndemnăm să analizeze, eventual să rezolve și în orice caz să cunoască următoarele aspecte:

- În alineatul b accentul cade exclusiv asupra emisiilor atmosferice. Majoritatea țărilor utilizează taxe de mediu pentru evacuarea de poluanți în apă, nu numai în aer, fiecare grup de surse generând niveluri de venit similare. Având în vedere că investițiile din sectorul apelor vor reprezenta probabil o prioritate majoră pentru Fond și costurile estimate pentru aderarea la UE în domeniul directivelor privind apele și apele uzate din România, ar fi mai echitabil să se taxeze și poluarea apei.
- Alegerea poluanților atmosferici – *România ar fi singura țară care ar impune o taxă pe gazele cu efect de seră* (deși în Polonia a existat cu ani în urmă o astfel de taxă). Având în vedere rata de taxare scăzută, problemele de estimare a nivelului de emisie pentru atât de multe surse și de încasare a taxei, pare mai înțelept să se aleagă poluanții atmosferici majori, de la sursele de ardere, plus particulele materiale, substanțele organice și metalele grele.
- Ratele de impunere propuse sunt destul de scăzute comparativ cu alte țări din ECE, care obțin venituri substanțiale din aceste surse. Cu rate atât de mici, eficiența administrativă este compromisă și nu mai există stimulii de reducere a emisiilor. România ar trebui să analizeze rate de impunere mai ridicate pentru a genera nivelul de venit necesar Fondului pentru a juca un rol semnificativ în cofinanțarea conformării la prevederile UE. Dacă există temeri în legătură cu introducerea unor rate mari de impunere în prezent, România poate urma exemplul altor două țări din ECE, Lituania și Slovacia, care au introdus taxele pe o bază crescătoare, rata reală a impunerii crescând treptat de la un an la altul până la obținerea ratei dorite (ridicate).
- Încasarea taxelor de la unități va pune mari probleme, deoarece veniturile depind de nivelul emisiilor, care nu sunt monitorizate continuu și în unele cazuri ar trebui calculate pe baza unor coeficienți tehnici pentru procesele de producție și de ardere, ca și a informațiilor despre combustibil și alte rate de utilizare a intrărilor. Monitorizarea și încasarea acestor taxe ar fi mai costisitoare decât sumele încasate, dacă rata de impunere nu este foarte mare (v. exemplul din Suedia în Caseta 2). Procesul de stabilire a sistemului de încasări va costa timp și bani.

Caseta 2

În Suedia, a fost stabilit un impozit pe NO_x în valoare de 40 SEK (5,9 USD) pe kg deoarece, conform rezultatelor studiilor Agenției Suedeze de Protecție a Mediului (SEPA), costul de control varia de la 20 la 80 SEK (2,9-11,8 USD) pe kg. SEPA a afirmat că valoarea reducerii emisiilor de NO_x este cel puțin la fel de mare ca suma acestei taxe. Întreprinderile impozitate au putut reduce emisiile cu un cost mediu pe kg de circa 10 SEK (1,5 USD) în 1992. Costurile au variat între 5 și 20 SEK (0,7-2,9 USD) pe kg. Deoarece aceste costuri sunt semnificativ mai mici decât cele 40 SEK pe kg taxă, întreprinderile raționale vor introduce probabil și mai multe măsuri de reducere în viitor. Măsurile de reducere utilizate după introducerea taxei țin nu numai de investiții în echipamente noi, ci și de măsuri de limitare a emisiilor prin optimizarea arderii.

Costurile anuale de administrare a taxei sunt de circa 2 milioane SEK (290.000 USD) pentru SEPA și de 300.000 SEK (44.000 USD) pentru fiecare firmă ce folosește echipament de măsurare (SEPA se pare că nu a inclus aceste 2 milioane SEK costuri administrative în tabelul cost-beneficiu, dar această excludere nu are un efect semnificativ asupra concluziilor analizei de față). Presupunând 2 milioane SEK costuri administrative pentru SEPA și 18 milioane SEK (2,6 milioane USD) costuri de măsurare pentru unitățile impozitate care și-au instalat echipamente de măsură, costurile anuale de monitorizare și administrative se ridică la 20 milioane SEK (3 milioane USD) sau, în mare, 3% din venitul obținut din taxe.

Sursa: Robert C. Anderson, Impozite, taxe și impuneri pentru îmbunătățirea mediului, EPIQ Proiect de Raport, octombrie 2001.

c) Taxe pe utilizarea terenurilor

Taxa pentru utilizarea terenurilor agricole pentru depozitarea anumitor deșeuri (alineat c) este cea mai problematică dintre sursele de venit propuse. În afară de descurajarea utilizării unor instalații noi (care să răspundă unor cerințe de amplasare mai stricte) în favoarea unor amplasamente existente și mai puțin protejate, există și alte aspecte. *În primul rând, este într-adevăr nevoie de aceste noi depozite și dacă da, ar fi acestea o sursă semnificativă pentru Fond?* Exploatarea petrolului a scăzut în România și probabil nu se vor mai construi alte bataluri, iar problema celor vechi nu va fi rezolvată prin impunerea acestei taxe. În ceea ce privește deșeurile din exploatarea lemnului, există tehnologii demonstrate pentru reciclarea și utilizarea acestora pentru obținerea de energie în procese cum ar fi uscarea lemnului și a placajului. Depozitarea ilegală a rumegușului ar trebui amendată deoarece este ilegală și neimpozitată. Necesarul de depozite pentru deșeuri din producția de alcool (probabil în întreprinderi mici sau pe lângă gospodăria) este probabil foarte mic și va genera venituri nesemnificative. Ar fi mai înțelept să se elimine această taxă de pe lista de surse de venit propuse.

2.3.4. Recomandări; venituri corespunzătoare pentru Fondul de mediu din România

Din cele prezentate reiese că și această nouă soluție nu este viabilă și va trebui să fie corectată. Pentru aceasta reamintim că principalele surse de venit, folosite de Fondurile de mediu din Europa Centrală și de Est, sunt următoarele:

- **Taxele de utilizare** încasate în mod specific pentru obținerea de venit

pentru un serviciu public, ca de exemplu epurarea apelor uzate. Ca și taxele pe emisii, acestea pot fi calculate pe volumul de poluanți deversat. Taxele de utilizare au însă drept scop să acopere costurile unui serviciu public și ca atare nu sunt indicate ca surse de venit pentru un fond general, deși pot oferi o bază de venit pentru un fond special din care să se finanțeze serviciul respectiv.

- **Taxele pe materiile prime** se încasează pe produse sau materiale utilizate ca materii prime în procese generatoare de poluare. Taxele pe intrări la produs sunt deseori aplicate atunci când este dificil de identificat sursele specifice de poluare (de exemplu, surse nonpunctuale, cum ar fi substanțele chimice în agricultură) sau când este dificil de măsurat nivelul specific de poluare, așa cum este cazul surselor de poluare mici și difuze, ca de exemplu autovehiculele.
- **Taxele pe emisii poluante** se încasează pentru poluanții emiși în aer, apă sau pe sol. Acestea reprezintă la ora actuală venituri importante ale Fondurilor de mediu din țările Europei Centrale și de Est.
- **Taxele de consum asupra produselor** se aplică pe produse finite ce produc prejudicii mediului în momentul când sunt consumate sau eliminate după consum. Spre deosebire de taxele pe materii prime, ele nu servesc ca mod indirect de impozitare a emisiilor generate în faza de producție.
- **Penalitățile și amenzile** pot fi și ele folosite pentru a suplimenta sursele de venit pentru Fondurile de mediu. *Acestea nu pot asigura însă o bază stabilă de venituri și nu trebuie folosite ca sursă principală de venituri pentru Fond.*

S-au prezentat spre analiză următoarele recomandări pentru a modifica lista surselor de venit, înainte ca parlamentul să discute amendamentele.

- Eliminarea surselor de venit de la alineatele a, c, f și h;
- Eliminarea literei b) (2). Nu este necesar să se acorde scutiri de la plata taxelor pe emisii;
- Extinderea utilizării taxelor pe produse la carburanți, materiale pentru ambalaje și deșeuri omniprezente, ca de exemplu baterii și anvelope;
- Acolo unde este posibil, urmărirea experienței ECE de înlocuire a taxelor pe valoare cu taxe pe cantități;
- Extinderea utilizării taxelor de mediu pentru cuprinderea deversărilor de ape uzate. EPIQ oferă asistență pentru identificarea poluanților și ratelor de impozitare adecvate.

Pe lângă recomandările anterioare, referitoare la posibile amendamente aduse articolului 9, dorim să mai adăugăm următoarele:

- Este nevoie să gândească mai bine nivelul de capital de lucru necesar cofinanțării investițiilor de mediu din România. Această strategie ar trebui pusă în relație cu programul guvernamental de conformare la cerințele de mediu ale UE. Un astfel de document poate ajuta Fondul să-și asigure

resursele de la bugetul de stat și de la donatori străini, dacă va putea demonstra cererea de cofinanțare la întreprinderile și instituțiile din România.

- Administrația Fondului va trebui să pregătească un plan de introducere a listei finale de surse de venit din articolul 9. Unele dintre aceste surse vor necesita un timp mai îndelungat de concepere și dezvoltare a capacității de colectare, ceea ce sugerează un plan de implementare în etape, cu accent inițial pe venituri din taxe pe produse și transferuri de la bugetul de stat, urmate de introducerea treptată a unui sistem de taxe de mediu. Va trebui să se acorde o atenție specială costurilor și eficacității sistemelor de administrare a taxelor de mediu. În sfârșit, planul de implementare va trebui să descrie și să stabilească procesul de revizuire anuală a ratelor nominale de impunere pentru a putea ține cont de inflație.

2.4. Concluzii

Din cele prezentate se pot trage următoarele concluzii:

1. România este singura țară în curs de tranziție care nu a reușit crearea unui Fond de mediu;
2. Deși inițiativa parlamentară a fost lăudabilă, actele normative care puneau bazele Fondului de mediu au fost elaborate defectuos și nu au permis crearea și funcționarea acestuia; implicarea foarte redusă a Ministerului de Finanțe a fost una dintre cauzele majore ale acestei situații;
3. Rapoartele UE din anii 2000 și 2001, privind progresele României în procesul de aderare, recomandă insistent constituirea Fondului de mediu, dar acest lucru nu are șanse de rezolvare în viitorul apropiat;
4. Cu ocazia încheierii cu Fondul Monetar Internațional a Memorandumului²³ cu privire la Politicile Economice și Financiare ale Guvernului României în perioada 2001–2002 a fost suspendată aplicarea OU nr. 93/2001. Astfel, articolul 28 (p. 13) spune: *...”Vom elimina, până la sfârșitul anului, restricția la export pentru bușteni și deșeuri metalice și ne vom abține de la reintroducerea taxelor preferențiale la import pentru bunuri selectate atunci când oferta internă este redusă. Vom modifica Ordonanța de Urgență nr. 93/2001 cu privire la fondul pentru mediul înconjurător, pentru a elimina taxele la exporturi. Până la amendare, Ordonanța de Urgență nu se va aplica”.*
5. Prin această ultimă decizie, practic, se revine la Legea nr. 73/2000, care este complet inaplicabilă.

---

²³ Sursa: www.fmi.ro.

Tabelul 2.4

Taxe și impozite de mediu: Comparație între taxele propuse în România și în alte țări din ECE

Taxa	Țara	Baza de impunere	Rata	Venitul total	Utilizarea veniturii
Taxă pe deșeuri feroase și neferoase	România	Agenți comerciali care desfac sau colectează aceste deșeuri	3% din venit		Fondul de mediu
	Nu există în țările ECE				
Taxă pe emisii de gaze cu efect de seră	România	Instalații cu emisii de gaze cu efect de seră (oxizi de carbon, metan, oxizi de azot)	0,0036 EUR/tonă de CO ₂ echivalent		Fondul de mediu
	Nu există în țările ECE				
Taxă pe solide în suspensie și particule	România	Taxă de mediu pentru întreprinderile autorizate	3,6 EUR/tonă		Fondul de mediu
	Cehia	Surse mari și medii	81,0 EUR/tonă	29,8 mil. EUR (cuprinde toate veniturile din taxe pe emisii atmosferice)	Fondul de Mediu al Statului
	Estonia	Taxă de mediu cu destinație specială	2,9 EUR/tonă	829.000 EUR (cuprinde venituri din taxe pe emisii atmosferice)	Fondul Național de Mediu
	Letonia	Taxă de mediu cu destinație specială	4,8 EUR/tonă	Nu sunt informații	40% - Fondul Național de Mediu 60% - Fonduri municipale de mediu
	Lituania	Taxă de mediu cu destinație specială	43,1 EUR/tonă	Nu sunt informații	30% - Bugetul de stat 70% - Fonduri municipale de protecție a mediului
	Polonia	Taxă de mediu cu destinație specială	50 – 210 EUR/tonă (în funcție de origine)	Nu sunt informații	Fonduri de mediu
	Slovacia	Stimulent/Taxă de mediu cu destinație specială	68,1 EUR/tonă	6,9 mil. EUR (cuprinde venituri din taxe pe emisii atmosferice)	Fondul Național de Mediu

Taxa	Țara	Baza de impunere	Rata	Venitul total	Utilizarea veniturii
Taxe pe emisii de oxizi de azot	România	Taxă de mediu pe întreprinderi autorizate	7,2 EUR/tonă		Fondul de mediu
	Bulgaria	Neconformare/ Taxă de mediu cu destinație specială (amendă)	61,0 EUR/tonă	81.901 EUR (cuprinde venituri din dioxidul de sulf)	70% - Fondul Național de Mediu 30% - Fonduri municipale de mediu
	Cehia	Surse mari și medii	22,0 EUR/tonă	29,8 mil. EUR (include toate veniturile din taxe pe emisii atmosferice)	Fondul de Mediu al Statului
	Estonia	Taxă de mediu cu destinație specială	6,7 EUR/tonă	829.000 EUR (include toate veniturile din taxe pe toate emisiile atmosferice)	Fondul Național de Mediu
	Letonia	Taxă de mediu cu destinație specială	16,0 EUR/tonă	Nu sunt informații	40% - Fondul Național de Mediu 60% - Fonduri municipale de mediu
	Lituania	Taxă de mediu cu destinație specială	90,3 EUR/tonă	1,3 mil. EUR	30% - Bugetul de stat 70% - Fonduri municipale de protecție a mediului
	Polonia	Taxă de mediu cu destinație specială	80,0 EUR/tonă	Nu sunt informații	Fonduri de mediu
	Slovacia	Stimulent/ Taxă de mediu cu destinație specială	18,2 EUR/tonă	6,9 mil. EUR (include venituri din toate emisiile atmosferice)	Fondul Național de Mediu
Taxă pe emisii de oxizi de sulf	România	Taxă de mediu pe întreprinderile autorizate	3,6 EUR/tonă		Fondul de mediu
	Bulgaria	Neconformare/ Taxă de mediu cu destinație specială (amendă)	2,6-3,1 EUR/tonă	81.901 EUR (include venituri din oxizi de azot)	70% - Fondul Național de Mediu 30% - Fonduri municipale de mediu
	Cehia	Surse mari și medii	27,0 EUR/tonă	29,8 mil. EUR (include toate veniturile din taxe pe emisii)	Fondul de Mediu al Statului

Taxa	Țara	Baza de impunere	Rata	Venitul total	Utilizarea veniturii
	Estonia	Taxă de mediu cu destinație specială	2,9 EUR/tonă	829.000 EUR (include toate veniturile din taxe pe emisii atmosferice)	Fondul Național de Mediu
	Letonia	Taxă de mediu cu destinație specială	16,0 EUR/tonă	Nu sunt informații	40% - Fondul Național de Mediu 60% - Fonduri municipale de mediu
	Lituania	Taxă de mediu cu destinație specială	48,3 EUR/tonă	3,4 mil. EUR	30% - Bugetul de stat 70% - Fonduri municipale de protecție a mediului
	Polonia	Taxă de mediu cu destinație specială	80,0 EUR/tonă	Nu sunt informații	Fonduri de mediu
	Slovacia	Stimulent/Taxă de mediu cu destinație specială	22,7 EUR/tonă	6,9 mil. EUR (include toate veniturile din taxe pe emisii atmosferice)	Fondul Național de Mediu
Taxe pe emisii atmosferice de poluanți organici persistenti	România	Taxă de mediu cu destinație specială pe poluanți ca HAP, PCB, dioxină	3.600 EUR/tonă		Fondul de mediu
	Estonia	Taxă de mediu cu destinație specială pe Mercaptani	7,274 EUR/tonă	829.000 EUR (include toate veniturile din emisii atmosferice)	Fondul Național de Mediu
	Slovacia	120 poluanți din 4 clase Stimulent/Taxă de mediu cu destinație specială	22,7 EUR/tonă (clasa 4) 454,2 EUR/tonă (clasa 4)	6,9 mil. EUR (include venituri din toate emisiile atmosferice)	Fondul Național de Mediu
Taxe pe emisii atmosferice de metale grele	România	Taxă de mediu cu destinație specială plumb, cadmiu, mercur	2.160 EUR/tonă (plumb) 3.204 EUR/tonă (cadmiu) 3.600 EUR/tonă (mercur)		Fondul de mediu

Taxa	Țara	Baza de impunere	Rata	Venitul total	Utilizarea veniturii
	Estonia	Taxă de mediu cu destinație specială pe metale grele și compuși de metale grele	127,5 EUR/tonă	829.000 EUR (include toate veniturile din toate emisiile atmosferice)	Fondul Național de Mediu
	Letonia	Stimulent/Taxă de mediu cu destinație specială pe plumb, mercur și alte metale grele	1284 EUR/tonă	Nu sunt informații	40% - Fondul Național de Mediu 60% - Fonduri municipale de mediu
	Polonia	Taxă de mediu cu destinație specială	6.240 EUR/tonă	Nu sunt informații	Fonduri de mediu
Utilizare de terenuri noi pentru depozitarea anumitor deșeuri solide	România	Taxă pe suprafață pentru extracția țițeiului și prelucrarea deșeurilor, prelucrarea lemnului și producția de alcool	180 EUR/hectar (țiței) 36 EUR/hectar (lemn) 18 EUR/hectar (alcool)		Fondul de mediu
	Nu există în țările ECE				
Taxe pe ambalaje din plastic	România	Taxă pe valoarea ambalajelor și sticlelor de plastic	3% din valoarea (costul) ambalajului de plastic		Fondul de mediu
	Estonia	Acciză pe ambalaje	0,06 EUR/buc. 0,13 EUR/litru	403.000 EUR (venituri din toate accizele pe ambalaje)	50% - Fondul Național de Mediu 50% - Bugetul de stat
	Ungaria	Taxă pe produs materiale de ambalaje	0,045 EUR/kg (plastic)	13,8 mil. EUR (toate veniturile din ambalaje)	Bugetul de stat
	Letonia	Taxă pe produs materiale de ambalaje	0,12 EUR/kg (plastic)	Nu sunt informații	Fondul de mediu
Taxă pe tutun	România	Taxă pe venituri din tutun	3% din costul produselor din tutun		Fondul de mediu
	Nu există în țările ECE (pentru mediu)				

Taxa	Țara	Baza de impunere	Rata	Venitul total	Utilizarea veniturii
Taxă pe tăierile de copaci	România	Taxă pe prețul de licitare a chereștelei din toate sursele din România	1% din prețul licitat		Fondul de mediu
	Letonia	Taxe pe tăierile de copaci	Variază în funcție de specie, calitate, mărime, tip de tăiere	Nu sunt informații	30% - Bugetul local 70% - Fondul de dezvoltare forestieră
	Lituania	Taxe pe tăierile de copaci	Variază în funcție de specie, calitate, mărime, tip de tăiere	30,0 mil. EUR	Fondul silvic
Taxă pe recoltarea de faună și floră	România	Taxă pe valoarea obținută prin vânzarea florei și faunei terestre și acvatice sălbatice	1% din valoare		Fondul de mediu
	Nu există în țările ECE (deși se amendează activitățile ilegale)				

Surse:

1. *Ministerul Apelor și Protecției Mediului*, Notă de fundamentare a propunerii de modificare a prevederilor din Ordonanța de Urgență nr. 93/2001 privind Fondul de mediu, *octombrie 2001*.
2. *Regional Environmental Center*, Baze de date selectate privind taxele și impozitele de mediu (http://www.rec.org/REC/SofiaInitiatives/Ecolnstruments/Database/SIEI_database.html).

Anexa 1.1

**Evoluția cheltuielilor pentru protecția mediului și a ponderii în PIB
a acestora, în perioada 1992-1999**

	UM	1992	1993	1995	1996	1998	1999
PIB	mild. lei prețuri curente	6.029,2	20.035,7	72.135,5	108.919,60	368.260,70	521.735,50
Cheltuieli totale pentru protecția mediului, din care:	mild. lei prețuri curente	67,6	238,8	956,2	1.496,60	5.709,90	7.982,00
• cheltuieli curente	mild. lei prețuri curente	47,4	168,7	673,1	1.067,50	3.780,60	5.533,80
• cheltuieli de investiții	mild. lei prețuri curente	20,2	70,1	283,1	429,1	1.929,30	2.448,20
Ponderea cheltuieli- lor totale pentru pro- tecția mediului în PIB	%	1,12	1,19	1,33	1,37	1,55	1,53
Curs de schimb	lei/USD (medie anuală)	308	760	2033,26	3082,6	8874,81	15333
Cheltuieli totale pentru protecția mediului, din care:	milioane USD	219,5	314,2	470,3	485,5	643,4	520,6
• cheltuieli curente	milioane USD	153,9	222,0	331,0	346,3	426,0	360,9
• cheltuieli de investiții	milioane USD	65,6	92,2	139,2	139,2	217,4	159,7
Cheltuieli totale pentru protecția mediului, din care:	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
• cheltuieli curente	%	70,1	70,6	70,4	71,3	66,2	69,3
• cheltuieli de investiții	%	29,9	29,4	29,6	28,7	33,8	30,7

Sursa: Calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al României, CNS, București, diverse ediții, și Mediul înconjurător în România, ediția 2000, INSSE; Rapoarte ale BNR, diverse ediții.

Anexa 1.2

Evoluția emisiilor specifice de poluanți în atmosferă, în România

- (kg/loc. an) -

Poluantul	Anul							Media în UE în 1990
	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1998	
Oxizi de sulf	65,1	56,5	44,6	41,0	40,0	40,0	48,8	36
Oxizi de azot	25,0	23,5	20,0	15,0	13,3	14,0	14,2	37
Compuși organici volatili nemetanici	36,1	33,3	29,2	27,0	27,3	28,0	28,1	38
Metan	101,8	84,2	76,4	66,0	66,0	67,0	29,5	61
Monoxid de carbon	143,1	137,5	116,2	108,0	104,9	106,0	109,2 ^(*)	137
Dioxid de carbon	8563,0	7374,0	6095,0	5430,0	5300,0	5400,0	5200 ^(*)	8822
Protoxid de azot	5,3	4,6	3,9	3,0	4,3	4,6	4,2	3
Amoniac	14,7	12,9	11,5	11,0	9,6	10,0	9,4	12
Dioxid de carbon exprimat în carbon	2335,0	2011,0	1662,0	1481,0	1445,0	1472,0	1418,0 ^(*)	2300

^(*) Date calculate cu un grad mai mic de precizie

Notă: Folosind metoda CORINAIR s-au determinat emisiile specifice de poluanți comuni în atmosferă la nivel național, comparativ cu media în UE 1990.

Sursa: Date de la ICIM, 2000.

Anexa 1.3

Evoluția emisiilor principalilor poluanți ai aerului, în România

(echiv. milioane tone)

Emisii	1980	1990	1997/ Ultima raportare
CO ₂	184	171	106
SO _x "	1,055	1,311	1,203
NO _x "	0,523	0,545	0,745
CH ₄ "	2,393	1,955	1,474

Sursa: Raport Agenda 21 România, 1998.

Anexa 1.4

Debitul apelor uzate, descărcate de principalele orașe ale României
(în 1998)

Orașul	Populație	Debitul de apă uzată deversat (m ³ /zi)	Gradul de epurare la nivel județean (%)
1. București	2.037.278	1.555.208	0,0
2. Constanța	346.830	359.770	1,3
3. Iași	346.613	339.898	1,3
4. Cluj	332.297	196.740	2,0
5. Timișoara	332.277	102.168	3,4
6. Galați	327.975	200.000	23,2
7. Brașov	319.908	185.230	23,6
8. Craiova	310.838	118.762	25,3
9. Ploiești	253.623	78.875	25,4
10. Brăila	235.243	98.000	27,2
11. Oradea	223.680	155.520	28,9
12. Bacău	208.565	112.300	33,0
13. Pitești	185.693	146.016	33,2
14. Arad	185.475	68.400	34,5
15. Sibiu	169.460	130.032	36,9
16. Tg. Mureș	166.099	74.385	38,1
17. Baia Mare	149.307	89.596	39,4
18. Buzău	149.293	92.093	40,2
19. Satu Mare	130.271	59.814	41,2
20. Botoșani	129.019	63.504	42,8
21. Piatra Neamț	125.803	41.152	50,3
22. Rm. Vâlcea	118.593	74.232	51,9
23. Drobeta Tr. Severin	118.114	50.777	58,6
24. Suceava	117.571	56.246	66,4
25. Focșani	100.314	34.871	79,9
Total	7.120.139	4.483.589	26,9

Sursa: [25].

Anexa 1.5**Convenții la care a aderat România, în perioada 1990-2000**

România a aderat și a devenit parte la o serie de convenții și programe ale căror prevederi impun luarea de măsuri, concretizate prin acțiuni cuprinse în programele naționale.

1. Convenția de la Ramsar privind zonele umede de importanță națională, mai ales ca habitat al păsărilor acvatice (1991);
2. Convenția de la Paris privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural (1990);
3. Convenția de la Berna privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa (1993);
4. Convenția de la Viena privind protecția stratului de ozon, Protocolul de la Montreal privind substanțele care afectează stratul de ozon și Amendamentele de la Londra și Copenhaga privind Protocolul de la Montreal;
5. Convenția de la Basel privind transportul peste frontieră al deșeurilor periculoase și eliminarea acestora (1994);
6. Convenția de la București privind protecția Mării Negre împotriva poluării (1992);
7. Declarația ministerială de la Odessa privind protecția Mării Negre (1993);
8. Convenția de la Washington privind comerțul internațional cu specii sălbatice de fauna și flora pe cale de dispariție (CITES, 1994);
9. Convenția de la Rio de Janeiro privind diversitatea biologică (1994);
10. Convenția cadru a Națiunilor Unite de la Rio de Janeiro asupra schimbărilor climatice (1994);
11. Convenția de la Geneva privind poluarea atmosferică transfrontieră la mare distanță (1991);
12. Convenția de la Espoo privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontier;
13. Convenția de la Helsinki privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontieră și a lacurilor internaționale;
14. Convenția de la Helsinki asupra efectelor transfrontieră ale accidentelor industriale;
15. Convenția Națiunilor Unite pentru combaterea deșertificării în țările afectate grav de secetă și/sau de deșertificare, în special în Africa, adoptată la Paris la 17 iunie 1994.

Anexa 1.6

**Perioade de tranziție solicitate de Guvernul României
prin Documentul de Poziție**

Directiva	Perioadă de tranziție solicitată (ani)	Sfârșitul perioadei de tranziție
Calitatea aerului:		
• Directiva Consiliului nr. 94/63/EC privind controlul emisiilor de compuși organici volatili (COV) rezultați din depozitarea benzinei și distribuția sa de la terminale la stațiile service	3	2010
Managementul deșeurilor:		
• Directiva Consiliului nr. 94/62/EC privind ambalajele și deșeurile de ambalaje	3	2010
• Directiva Consiliului nr. 99/31/EC privind depozitarea deșeurilor	10	2017
• Directiva Consiliului nr. 2000/76/EC privind incinerarea deșeurilor	3	2010
Calitatea apei:		
• Directiva nr. 91/271/EEC privind epurarea apelor uzate urbane	15	2022
• Directiva nr. 98/83/EC privind calitatea apei destinate consumului uman	15	2022
• Directiva nr. 76/464/EEC privind descărcarea substanțelor periculoase (și a celor 7 directive fiice)	8	2015
• Directiva nr. 91/676/EEC privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole	7	2014
Controlul poluării industriale și managementul riscului:		
• Directiva Consiliului nr. 96/61/EC privind prevenirea și controlul integrat al poluării (IPPC)	8	2015
• Directiva Consiliului nr. 1999/13/EC privind limitarea emisiilor de compuși organici volatili datorate utilizării solvenților în anumite activități și instalații (COV)	8	2015
• Directiva Consiliului nr. 88/609/EEC privind limitarea emisiilor de poluanți specifici în atmosfera prin instalații mari de ardere (LCP)	5	2012

Sursa: Document de poziție al României, capitolul 22 - protecția mediului înconjurător, decembrie 2001.

Anexa 2.1**Fonduri de mediu din Europa Centrală și de Est**

1. Bulgaria: Fondul Național pentru Protecția Mediului
2. Bulgaria: EcoFondul Național
3. Cehia: Fondul de Mediu al Statului
4. Estonia: Fondul de Mediu
5. Ungaria: Fondul Central pentru Protecția Mediului
6. Letonia: Fondul de Mediu pentru Investiții
7. Lituania: Fondul de Mediu pentru Investiții
8. Polonia: Fondul Național pentru Protecția Mediului și Gestionarea Apei
9. Polonia: EcoFond
10. Polonia: Fondul Provincial din Cracovia pentru Protecția Mediului și Gestionarea Apei
11. Slovacia: Fondul de Mediu al Statului
12. Slovenia: Fondul de Dezvoltare pentru Mediu
13. Belarus: Fondurile de Mediu Republican și Regional/Local
14. Kazahstan: Fondul Național pentru Protecția Mediului
15. Kirgizstan: Fondurile de Mediu Republican și Local
16. Moldova: Fondurile de Mediu Național și Local
17. Rusia: Fondul de Mediu Federal
18. Rusia: Facilitatea Națională pentru Reducerea Poluării
19. Rusia: Fondul Regional de Mediu Novgorod
20. Ucraina: Fondul de Stat pentru Protecția Mediului
21. Uzbekistan: Fondurile de Protecție a Mediului Republican și Sub-Național

Anexa 2.2

Principalele surse de venit pentru fondurile de mediu discutate

Țara/Fondul de mediu	Principalele surse de venit în 1997 (cu % din venit total)
1. Polonia: Fondul Național pentru Protecția Mediului și Gestionarea Apei	- Taxe de mediu (48,0%) - Amenzi de mediu (1,4%) - Taxe de minerit (7,6%) - Rambursări credite cu dobândă (37,0%) - Profituri din operațiuni financiare (3,9%) - Altele (2,1%)
2. Polonia: EcoFondul	- Schimb de datorii cu SUA, Elveția, Franța și Suedia (83,8%) - Profituri din operațiuni financiare (14,9%) - Grant de la Guvernul norvegian (1,3%)
3. Polonia: Fondul Provincial din Cracovia pentru Protecția Mediului și Gestionarea Apei	- Taxe de mediu (57,5%) - Amenzi de mediu (3,2%) - Rambursări credite cu dobândă (24,4%) - Profituri din operațiuni financiare (14,9%)
4. Slovacia: Fondul de Mediu al Statului	- Alocații de la bugetul statului (23,1%) - Taxe pe aer/apă/deșeuri (73,3%) - Amenzi pe aer/apă/deșeuri (2,1%) - Profituri din operațiuni financiare (0,9%)
5. Slovenia: Fond de Dezvoltare pentru Mediu	- Privatizare (40,4%) - Împrumut Banca Mondială (26,8%) - Rambursări credite cu dobândă (23,1%) - Dobânzi (8,2%) - Amenzi pe folosința terenurilor (0,8%)
6. Bulgaria: Fondul Național pentru Protecția Mediului	- Taxa pe combustibil lichid (78,4%) - Privatizare (13,8%) - Taxe administrative (3,7%) - Amenzi de mediu (2,5%) - Rambursări credite cu dobândă (1,6%)
7. Bulgaria: EcoFond Național	- Schimb de datorii cu Elveția (80,6%) - Profituri din operațiuni financiare (15,9%) - Grant de la Banca Mondială (3,4%)
8. Cehia: Fondul de Mediu al Statului	- Taxe și amenzi aer/apă/deșeuri/folosința terenurilor (51,5%) - Privatizare (28,3%) - Rambursări credite cu dobândă (14,8%) - Profituri din operațiuni financiare (6,1%)
9. Estonia: Fondul Central de Mediu	- Taxe și amenzi de mediu (46,2%) - Privatizare (27,4%) - Taxe pe extracția de minerale (17,8%)

Țara/Fondul de mediu	Principalele surse de venit în 1997 (cu % din venit total)
	<ul style="list-style-type: none"> - Accize pe ambalaje (3,4%) - Rambursări credite cu dobândă (2,3%) - Altele (2,9%)
10. Ungaria: Fondul Central pentru Protecția Mediului	<ul style="list-style-type: none"> - Taxă pe carburanți (46,9%) - Alte taxe pe produse (30,8%) - Privatizare (6,6%) - Amenzi de mediu (4,7%) - Taxă anuală pe minerit (1,5%) - Grant Phare (4,1%) - Rambursări credit cu dobândă (5,1%) - Altele (0,3%)
11. Belarus: Fond Republican de Mediu	<ul style="list-style-type: none"> - Taxe pe aer/apă (88,2%) - Taxe pe deșeuri (3,3%) - Dobândă bancară (3,0%)
12. Kazahstan: Fondul Național pentru Protecția Mediului	<ul style="list-style-type: none"> - Taxe pe poluarea aerului (46,1%) - Taxe pe ape uzate (21,6%) - Taxe pe deșeuri (13,1%) - Amenzi pe poluare atmosferică (14,6%) - Amenzi pe ape uzate (2,0%) - Amenzi pe deșeuri (2,7%)
13. Kirghizstan: Fondul de Mediu Republican	<ul style="list-style-type: none"> - Taxe pe poluarea aerului (72,9%) - Taxe pe deșeuri (9,7%) - Alte taxe (15,6%) - Amenzi pe poluare atmosferică (1,8%)
14. Moldova: Fondul Național de Mediu	- Taxe pe poluare și amenzi transferate din Fondurile de mediu locale (100%)
15. Rusia: Fondul de Mediu Federal	<ul style="list-style-type: none"> - Taxe pe poluare și amenzi transferate din Fondurile de mediu regionale (65,7%) - Rambursări credite cu dobândă (5,3%) - Transferuri din Fondurile Marine Extremul Orient și Nord-Vest (25,7%)

Sursa: OECD și REC, 1999.

Anexa 2.3**Venituri pentru Fondul de mediu în Legea nr. 73/2000**

- Art. 9 -

(1) Sursele de constituire a Fondului pentru mediu sunt:

- a) sumele încasate cu titlu de taxe de autoritatea centrală și de autoritățile teritoriale pentru protecția mediului, pentru emiterea acordurilor și autorizațiilor de mediu;
- b) sumele încasate cu titlu de taxe pentru exploatarea resurselor naturale, altele decât cele care se percep pentru a alimenta fondurile speciale existente legal;
- c) sumele încasate din următoarele taxe de poluare a atmosferei, a apelor de suprafață și subterane, a solului și a vegetației, potrivit principiului "Poluatorul plătește": axe pentru utilizarea unor combustibili cu conținut ridicat de elemente nocive; taxe pentru comercializarea pe piața internă a substanțelor și preparatelor periculoase și a produselor cu potențial toxicologic ridicat asupra sănătății populației și mediului, indiferent de proveniența acestora;
- d) taxe pentru nerecuperarea de către comercianții de produse a ambalajelor recuperabile;
- e) taxe pentru ocuparea cu deșeuri a terenurilor;
- f) taxe pentru nerecuperarea uleiurilor minerale uzate;
- g) taxe pentru comercializarea produselor finite cu ciclu scurt de viață;
- h) taxe pentru neasigurarea de către furnizor a pieselor de schimb pentru funcționarea unor produse în conformitate cu durata normată de funcționare;
- i) taxe pentru activități generatoare de poluare sonoră;
- j) sumele încasate cu titlu de taxe pentru comercializarea pe piața internă sau la export a unor resurse naturale, biologice sau minerale, incluzând bunurile provenite din flora și fauna sălbatică, terestră și acvatică;
- k) sumele încasate la manifestările organizate în beneficiul Fondului pentru mediu;
- l) alocații de la bugetul de stat și, după caz, de la bugetele locale, vărșăminte, donații, asistențe financiare făcute de instituții și organizații publice sau private, de persoane particulare sau de organizații și organisme internaționale, precum și de guverne și agenții guvernamentale;

m) sponsorizări, precum și alte surse, care se pot stabili de Guvern, la propunerea autorității centrale pentru protecția mediului, în condițiile legii.

(2) Regimul de taxare și de tarifare, cuantumul tarifelor și modalitățile de colectare a acestora, conform dispozițiilor alin. (1), vor fi stabilite prin hotărâre a Guvernului, în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, la propunerea autorității centrale pentru protecția mediului.

Anexa 2.4**Venituri pentru Fondul de mediu din Ordonanța de Urgență nr. 93/iunie 2001**

Capitolul III

10. Articolul 9 va avea următorul cuprins:

“Art. 9 - Veniturile Fondului pentru mediu se constituie din:

- a) o cotă de 20% din valoarea încasată pentru exportul de fier vechi;
- b) o cotă de 30% din valoarea încasată pentru exportul de deșeuri de metale neferoase;
- c) o cotă de 30% din valoarea încasată pentru exportul de bușteni;
- d) o cotă de 5% din valoarea de import a deșeurilor de hârtie;
- e) alocații de la bugetul statului, vărsăminte, donații, sponsorizări, asistență financiară din partea persoanelor fizice sau juridice române sau străine;
- f) o cotă de 10% din valoarea încasată la comercializarea pe piața internă a substanțelor periculoase și a produselor cu potențial toxicologic ridicat asupra sănătății populației, indiferent de proveniența acestora;
- g) sumele încasate din restituirea creditelor acordate, dobânzi, alte operațiuni financiare derulate din sursele financiare ale Fondului pentru mediu;
- h) asistență financiară din partea unor organisme internaționale;
- i) sumele încasate de la manifestări organizate în beneficiul Fondului pentru mediu.”

11. După articolul 9 se introduce un articol 9¹, având următorul cuprins:

“Art. 9¹ - (1) Sumele prevăzute la art. 9 lit. (a) - (d) se plătesc până la data de 25 ale lunii următoare celei în care s-a desfășurat activitatea, într-un cont de trezorerie al Fondului pentru mediu;

(2) – Obligația calculării și vărsării sumelor rezultate din aplicarea art. 9 lit. (a)-(d) revine persoanelor fizice și juridice care desfășoară respectivele activități.”

Anexa 2.5**Propunere de modificare a Veniturilor Fondului de Mediu**

Capitolul III – Venituri la Fondul de mediu:

“Art. 9. Veniturile la Fondul de mediu sunt:

a) o rată de 3% din veniturile agenților comerciali care colectează sau vând deșeuri din metale feroase sau neferoase;

b) (1) sumele datorate pentru emisiile de poluanți ai aerului care afectează mediul:

- gaze cu efect de seră (dioxid de carbon, monoxid de carbon, metanol, protoxid de azot): 100 lei/tonă de CO₂ echivalent
- pulberi suspendate și sedimentare 100 lei/kg
- oxizi de azot 200 lei/kg
- oxid de sulf 200 lei/kg
- poluanți organici persistenti (PAH, PCB, Dioxină) 100 000 lei/kg
- metale grele:
  - plumb 60 000 lei/kg
  - cadmiu 89 000 lei/kg
  - mercur 100 000 lei/kg

(2) în cazul în care agenții economici din industrie utilizează deșeuri și materiale reciclabile într-un procent de cel puțin de 50%, sumele stabilite la paragraful 1 nu vor fi plătite;

c) utilizarea de noi terenuri pentru depozitarea următoarelor categorii de deșeuri reciclabile:

- de la extracția și procesarea petrolului 5000 lei/m² și an;
- prelucrarea primară a lemnului (rumeguș) 1000 lei/m² și an;
- de la prelucrarea alcoolului 500 lei/m² și an;

d) (1) o rată de 3% din valoarea ambalajelor de plastic, incluzând containerele semifabricate pentru gaz din plastic tubular tip “PET”, vândut de producători și importatori, cu excepția celor de uz farmaceutic;

(2) în cazul colectării și reciclării acestui tip de deșeu de către producători, această rată nu se va plăti, exceptând diferența dintre cantitatea produsă sau importată și cantitățile reciclate;

- e) o rată de 2% din valoarea substanțelor chimice periculoase vândute de importatori sau producători, cu excepția celor utilizate la producția farmaceutică;

Lista substanțelor chimice periculoase cu potențial toxic sau letal pentru populație și mediu este prezentată în anexă la prezenta lege. Lista va fi actualizată prin HG.

- f) o rată de 3% din veniturile obținute prin vânzarea tutunului;
- g) o rată de 1% din prețul lemnului pe picior cumpărat de la Regia Națională a Pădurii sau alți proprietari de păduri, instituții sau persoane individuale;
- h) o rată de 1% din valoarea obținută prin vânzarea resurselor naturale biologice, inclusiv bunurile provenite din fauna și flora sălbatică, terestră și acvatică;
- i) alocații de la bugetul de stat, plăți, donații sponsorizări, ajutoare financiare de la persoane fizice și juridice române sau străine;
- j) sumele provenite din replata împrumuturilor, dobânzi și din alte operații financiare derulate de fondul de mediu;
- k) asistență internațională de la instituții internaționale;
- l) plăți obținute de la evenimente organizate în beneficiul fondului;
- m) valoarea taxelor obținute de la Oficiul Unic pentru activitățile cu impact redus asupra mediului;
- n) valorile de la paragrafele b) și c) vor fi actualizate anual prin HG la propunerea autorității centrale de protecție a mediului.

Anexa 2.6

**Principalele caracteristici ale Fondurilor de mediu existente în ECE
(Venituri și cheltuieli în milioane USD¹)**

	Bulgaria: Fondul Național pentru Protecția Mediului		Bulgaria: EcoFond Național		Cehia: Fondul de Mediu al Statului		Estonia: Fondul Central de Mediu		Ungaria: Fondul Central pentru Protecția Mediului	
Funcționează în forma actuală din	1993		1996		1992		1990		1993	
Total venituri/cheltuieli ²	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli
1993	3,60	2,18	-	-	94,94	98,41	nu	29,90	17,19	
1994	4,42	3,42	-	-	155,93	123,11	0,93	1,08	61,13	25,61
1995	5,94	6,25	-	-	186,87	183,84	1,78	1,83	55,32	26,30
1996	6,14	8,48	5,53	-	197,21	169,55	6,78	5,41	93,22	53,85
1997	9,49	4,38	5,24	0,39	167,15	103,97	7,69	8,78	80,99	84,56
Principalele surse de venit în 1997 (cu % din venit total)	<ul style="list-style-type: none"> - Taxă pe combustibil lichid (78,4%) - Privatizare (13,8%) - Taxe administrative (3,7%) - Amenzi de mediu (2,5%) - Rambursări credit cu dobândă (1,6%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Schimb de datorii cu Elveția (80,6%) - Profituri din operațiuni financiare (15,9%) - Grant Banca Mondială (3,4%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Taxe și amenzi aer/apă/deșeuri/folosința terenurilor (51,5%) - Privatizare (28,3%) - Rambursări credit cu dobândă (14,8%) - Profituri din operațiuni financiare (6,1%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Taxe și amenzi de mediu (46,2%) - Privatizare (27,4%) - Taxe pe extracția de minerale (17,8%) - Accize pe ambalaje (3,4%) - Rambursări credit cu dobândă (2,3%) - Altele (2,9%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Taxe de mediu (46,9%) - Alte suprataxe pe produse (30,8%) - Privatizare (6,6%) - Amenzi (4,7%) - Roialități miniere (1,5%) - Grant Phare (4,1%) - Rambursări credit cu dobândă (5,1%) - Altele (0,3%) 	
Principalele domenii de cheltuieli în 1997 (cu % din total cheltuieli anuale pentru mediu)	<ul style="list-style-type: none"> - Aer (9,3%) - Apă (43,7%) - Deșeuri (16,8%) - Monitoring (20,5%) - Protecția solului (8,3%) - Altele (1,4%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Aer (49,7%) - Apă (49,9%) - Protecția naturii (0,5%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Aer (36,5%) - Apă (57,4%) - Deșeuri (1,8%) - Protecția naturii/solului/peisajului (4,2%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Aer (1,9%) - Apă (33,3%) - Deșeuri (10,1%) - Program construcții (19,3%) - "Supraveghere" (11,9%) - Altele (23,5%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Aer (21,6%) - Apă (15,4%) - Deșeuri (13,9%) - "Obiective publice" (22,1%) - "Hotărâri de Guvern" (10,4%) - Altele (16,6%) 	
Mecanismele primare de plăți în 1997 (cu % din total plăți pentru proiecte de mediu)	<ul style="list-style-type: none"> - Granturi (76,8%) - Credite fără dobândă (7,7%) - Investiții cu participare la capital (15,6%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Granturi (85,2%) - Credite fără dobândă (14,8%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Granturi (55,4%) - Credite cu facilități sau fără dobândă (43,9%) - Subvenții dobânzi (0,6%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Granturi (89,6%) - Credite fără dobândă (7,6%) - Credite cu facilități (2,8%) 		<ul style="list-style-type: none"> - Granturi (~ 75%) - Credite fără dobândă (~ 22%) - Credite cu facilități (~ 3%) 	

Note: 1) Valori nominale pe baza cursului valutar mediu anual; 2) Datele despre venituri nu includ bilanțul la început de an; datele despre cheltuieli nu includ regii și costuri de administrare și nici alte cheltuieli din Fond fără legătură cu mediu; cheltuielile pot depăși veniturile pe un an datorită sumelor rămase din anii anteriori. "nu" arată că informațiile fie nu au fost furnizate de fondul respectiv, fie nu au putut fi găsite.

Anexa 2.7

Principalele caracteristici ale Fondurilor de mediu discutate din ECE (Venituri și cheltuieli în milioane USD ¹)

	Polonia: Fondul Național pentru Protecția Mediului și Gestionarea Apei ²		Polonia: EcoFond		Polonia: Fondul Provincial Cracovia pentru Protecția Mediului și Gestionarea Apei ³		Slovacia: Fondul de Mediu al Statului		Slovenia: Fondul de Dezvoltare pentru Mediu	
Funcționează în forma actuală din	1989		1992		1993		1991		1994	
Total venituri/cheltuieli ⁴	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli
1993	266,70	207,46	8,85	4,62	2,03	1,00	31,89	34,94		
1994	336,03	283,61	10,16	14,32	12,13	5,79	30,51	31,38	2,02	-
1995	427,80	418,23	29,64	20,48	19,13	6,51	35,59	34,35	10,41	0,60
1996	421,02	490,74	31,30	21,64	17,16	19,05	40,19	40,62	15,11	10,52
1997	403,61	384,06	33,58	36,52	14,84	17,03	30,99	28,94	20,43	17,81
Principalele surse de venit în 1997 (cu % din total venit)	- Taxe de mediu (48,0%) - Amenzi de mediu (1,4%) - Taxe de minerit (7,6%) - Rambursări credite cu dobândă (37,0%) - Profituri din operațiuni financiare (3,9%) - Altele (2,1%)		- Schimb de datorii cu SUA, Eveția, Franța și Suedia (83,8%) - Profituri din operațiuni financiare (14,9%) - Grant de la Guvernul norvegian (1,3%)		- Taxe de mediu (57,5%) - Amenzi de mediu (3,2%) - Rambursări credite cu dobândă (24,4%) - Profituri din operațiuni financiare (14,9%)		- Alocații de la bugetul de stat (23,1%) - Taxe pe apă/aer/deșeuri (73,3%) - Amenzi pe apă/aer/deșeuri (2,1%) - Profituri din operațiuni financiare (0,9%)		- Privatizare (40,4%) - Împrumut BM (26,8%) - Rambursări credite cu dobândă (23,1%) ⁵ - Dobânzi (8,2%) - Amenzi folosința terenurilor (0,8%)	
Principalele domenii de cheltuieli în 1997 (cu % din total cheltuieli anuale de mediu)	- Aer (32,1%) - Apă (40,1%) - Minerit (9,9%) - Protecția solului (8,9%) - Protecția naturii (3,7%) - Urgențe (1,9%) - Educație (1,7%) - Monitoring (0,9%)		- Aer (56,0%) - Apă (41,3%) - Protecția naturii (2,7%)		- Aer (56,9%) - Apă (25,4%) - Deșeuri (0,6%) - Urgențe (6,8%) - Monitoring (4,0%) - Protecția solului (1,7%) - Protecție zgomot (1,5%) - Altele (3,1%)		- Aer (26,9%) - Apă (55,0%) - Deșeuri (9,5%) - Protecția naturii (2,3%) - Educație (1,3%) - Cercetare (1,1%) - Altele (3,9%)		- Aer (73,5%) - Apă (21,7%) - Deșeuri (4,8%)	
Mecanisme primare de plăți în 1997 (cu % din total plăți pentru proiecte de mediu)	- Credite cu facilități (69,8%) - Granturi (21,2%) - Dobânzi subvenții (2,8%) - Investiții cu participare la capital (6,2%)		- Granturi (100%)		- Granturi (25,4%) - Credite cu facilități (74,6%)		- Granturi (100%)		- Credite cu facilități (100%)	

Note: 1) Valori nominale pe baza cursului valutar mediu anual; 2) Datele pentru Fondul Național Polonez reflectă numai veniturile și cheltuielile din surse interne. 3) Polonia are mai multe fonduri provinciale de mediu; Fondul din Cracovia este unul dintre cele mai mari și este prezentat ca ilustrare. 4) Datele privind veniturile nu includ și bilanțul de la început de an; datele despre cheltuieli nu includ regele și costurile administrative sau alte cheltuieli nelegate de mediu din fonduri; cheltuielile pot depăși veniturile dintr-un an datorită sumelor rămase din anii anteriori. 5) Fondul administrează și 277 de împrumuturi oferite de Ministerul Mediului din Slovenia înainte de crearea fondului, a căror valoare se ridică la 14,8 mil. USD la 31.12.1997.

Anexa 2.8

Principalele caracteristici ale Fondurilor de mediu discutate din NSI (Venituri și cheltuieli în milioane USD ¹)

	Belarus ² : Fondul de Mediu Republican		Kazahstan: Fondul Național pentru Protecția Mediului		Kirgizstan: Fondul Republican de Mediu		Moldova: Fondul Național de Mediu		Rusia: Fondul Federal de Mediu	
Funcționează în forma actuală din	1993		1993		1992		1993		1992	
Total Venituri/Cheltuieli ³	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli
1993	1,87	1,56	3,09	2,77	0,08	0,08	0,02	0,02	3,66	2,70
1994	0,44	0,39	4,03	2,87	0,17	0,16	0,02	0,02	9,50	7,54
1995	3,35	2,97	1,79	1,68	0,35	0,35	0,04	0,04	10,41	8,92
1996	6,80	6,44	3,45	3,12	0,44	0,44	0,05	0,05	14,23	13,15
1997	5,12	4,82	9,73	3,46	0,49	0,46	0,04	0,04	18,48	17,31
Principalele surse de venit în 1997 (cu % din veniturile totale ale fondului)	- Taxe pe aer/apă (88,2%) - Taxe pe deșeuri (3,3%) - Dobânzi bancare (3,0%)		- Taxe poluare aer (46,1%) - Taxe ape uzate (21,6%) - Taxe pe deșeuri (13,1%) - Amenzi poluare aer (14,6%) - Amenzi ape uzate (2,0%) - Amenzi deșeuri (2,7%)		- Taxe poluare aer (72,9%) - Taxe pe deșeuri (9,7%) - Alte taxe (15,6%) - Amenzi poluare aer (1,8%)		- Taxe și amenzi pe poluare transferate din fondurile locale de mediu (100%)		- Taxe și amenzi pe poluare transferate din fondurile regionale de mediu (65,7%) - Rambursări credite cu dobândă (5,3%) - Transferuri din Fondurile Marine Extrem Orient și Nord-Vest (25,7%)	
Principalele domenii de cheltuieli în 1997 (cu % din total cheltuieli mediu)	- Construcții/reparații insta- lații de mediu (71,0%) - Sol (10,1%) - Protecția naturii (3,7%) - Autorități de mediu (3,4%) - Cercetare (1,8%) - Achiziționare instrumente și echipamente (7,4%)		- Construcții/reparații in- stalații de mediu (24,6%) - Cercetare (8,0%) - Protecția naturii (23,9%) - Elaborare programe/pro- iecte (4,2%) - Educație (2,4%) - Arii protejate (6,5%) - Autorități de mediu (12,3%) - Altele (17,6%)		- Aer (47,4%) - Apă (26,1%) - Deșeuri (9,9%) - Educație (4,8%) - Monitoring (11,8%)		- Protecția naturii (15,8%) - Educație (66,4%) - Monitoring (17,8%)		- Aer (5,3%) - Apă (13,6%) - Deșeuri (20,4%) - Sol/teren (2,1%) - Natură (34,2%) - Educație (3,9%) - Monitoring (15,3%) - Cercetare (1,4%) - Altele (3,0%)	
Primul mecanism de plată în 1997 (%)	- Granturi (100%)		- Granturi (100%)		- Granturi (inclusiv tranzacții barter) (92,8%) - Credite fără dobândă (7,2%)		- Granturi (100%)		- Granturi (52,6%) - Investiții cu participare la capital (37,3%) - Credite fără dobândă (8,2%) - Credite cu facilități (1,9%)	

Note: 1) Valori nominale pe baza cursului valutar mediu anual; 2) Răspunsul la sondaj din Belarus a oferit date privind veniturile și cheltuielile întregului sistem național de fonduri de mediu, care cuprinde și fonduri locale și regionale. Cifrele prezentate aici pentru Fondul Republican au fost calculate de autor ca procent (10%) din venitul și cheltuielile totale pe întregul sistem și nu pot fi considerate decât orientative (Veniturile se colectează inițial de autoritățile locale, care au obligația legală de a transfera 10% din majoritatea tipurilor de venituri la Fondul Republican); 3) Cheltuielile pot depăși veniturile pe un an datorită sumelor rămase din anii anteriori.

Anexa 2.9

Principalele caracteristici ale Fondurilor de mediu existente în zona NSI (Venituri și cheltuieli în milioane USD ¹⁾)

	Rusia: Fondul Național de Combatere a Poluării		Rusia: Fondul Regional Novgorod		Ucraina: Fondul Republican de Mediu		Uzbekistan ² : Fondul Republican de Mediu	
	1995		1990		1992		1993	
Funcționează în forma actuală din								
Total Venituri/Cheltuieli ³	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli ⁴	Venituri	Cheltuieli	Venituri	Cheltuieli
1993	-	-	0,23	0,20	1,65	0,33	0,00	0,00
1994	-	-	0,81	0,47	0,85	0,85	0,03	0,25
1995	59,00	0,13	0,54	0,66	0,26	0,08	0,10	0,10
1996	8,00	0,78	0,71	0,58	1,37	1,48	0,14	0,11
1997	0,09	1,58	0,63	0,67	1,94	1,94	0,08	0,09
Principalele surse de venit în 1997 (cu % din total venit)	- Rambursări credite cu dobândă (100%)		- Taxe poluare aer (17,3%) - Taxe poluare apă (48,5%) - Taxe eliminare deșeuri (29,7%) - Amenzi pentru încălcarea regu- lilor de vânat și pescuit (1,6%)		- Taxe poluare (94,4%) - Amenzi poluare (1,1%) - Altele (2,7%)		- Transferuri de la fondurile de mediu locale (100%)	
Principalele domenii de cheltuieli în 1997 (cu % din total cheltuieli pentru mediu)	- Aer (100%)		- Construcție de instalații pentru protecția mediului (57,9%) - Cercetare (3,2%) - Monitoring (2,8%) - Protecția naturii (1,8%) - Educație (3,1%) - Autorități de mediu (31,0%) - Altele (0,3%)		- Protecția naturii (14,2%) - Reducerea impactului mediului asupra sănătății (32,5%) - Echipamente pentru organizații de mediu (25,0%) - Cercetare (4,7%) - Cooperare internațională (4,2%) - Depoluare după accidente (3,3%) - Altele (11%)		- Protecția naturii (8,4%)	
Mecanisme primare de plăți în 1997 (cu % din total plăți pentru proiecte de mediu)	- Credite cu facilități (100%)		- Granturi		- Granturi (100%)		- Granturi (100%)	

Notes: 1) Valori nominale pe baza cursului valutar mediu anual. 2) Răspunsul la sondaj din Uzbekistan a oferit date privind veniturile și cheltuielile din *întregul sistem de fonduri de mediu* din țară, inclusiv fonduri locale și regionale. Cifrele prezentate aici pentru Fondul Republican au fost calculate de autor ca procent (25%) din veniturile și cheltuielile totale ale întregului sistem de fonduri și deci trebuie tratate doar cu scop orientativ (toate veniturile se încasează inițial de fondurile regionale, care au obligația legală de a transfera 25% din majoritatea tipurilor de venit la Fondul Republican); 3) Cheltuielile pot depăși veniturile pe un an datorită sumelor rămase din anii anteriori. 4) Cifrele referitoare la cheltuieli includ taxele pe poluare "compensate" în schimbul acordului poluatorului de a utiliza sumele pentru investiții în măsuri de reducere a poluării (36% din totalul cheltuielilor pentru mediu în 1997).

Bibliografie la capitolul 1

- Alder et others, *Environmental Standards and Legislation in Western and Eastern Europe, Towards Harmonisation: Economic costs and benefits of harmonisation*, IFO, Munich, 1994
- Amann et others, *Cost-Effective Control of Acidification and Ground Level Ozone* (second interim report), IIASA, for the UE, DG XI, December 1996
- Buckland, Zabel, *Environmental Standards and legislation in Western and Eastern Europe, Towards Harmonisation, Water Sector Case*, EBRD and UE
- Peszko, Grzegorz; Petkova, Nelly, *Comments on the Environment Fund Law adopted by the Parliament of Romania upon the request of the European Commission*, EAP Task Force Secretariat, Environment Directorate - OECD, 6 iunie 1999
- Phillips, David, *Strategia de conformare la legislația UE*, Seminar MAPM – EPIQ, Hotel Marriott, București 2001
- Platon, Victor, *Fondul de mediu - instrument de alocare a resurselor în țările în tranziție*, Institutul de Cercetări Financiar-Monetare, București, 2001
- Zsuzsa, Lehoczki; Peszko, Grzegorz, *The St. Petersburg Guidelines on Environmental Funds in the Transition to a market Economy*, OECD, Paris, 1995
- ***, Anuarul statistic al României, CNS, București, diverse ediții
- ***, Danube River Basin Pollution Reduction Programme – report – April 1999, MAPPM
- ***, Designing a Programme of Compliance Schedules for Polluters, final report by ERM, 1994
- ***, Inițiative, acțiuni și realizări în domeniile gospodăririi apelor, pădurilor și protecției mediului – 1998, MAPPM
- ***, Legea privind Fondul pentru mediu nr.73/11.05.2000
- ***, Legea privind protecția mediului nr.137/29.12.1995
- ***, Mediul înconjurător în România, diverse ediții (1998, 1999, 2000), INSSE
- ***, Planul Național de Dezvoltare – România (2000-2002), ANDR, mai 2000
- ***, Planul național strategic de acțiune pentru Marea Neagră, MAPPM
- ***, Planul național pentru mediu, ISPA - Document strategic MAPPM
- ***, Planului Național pentru Aderarea României la Uniunea Europeană
- ***, Pollution abatement and control expenditure in OECD countries, OECD, 1996
- ***, Programul de acțiune pentru protecția mediului în Europa de Est - 1994
- ***, Programul Național de Aderare la UE, Guvernul României, mai 2000
- ***, Rapport Regulier 2000 de la Commission sur Les Progres Realises par la Roumanie sur la voie de l'adhesion, Bruxelles, 8 noiembrie 2000
- ***, Scenarios for Economy and Environment in Central and Eastern Europe, report nr. 48 1505002, RIVM, 1996
- ***, Starea mediului – 1998, ICIM
- ***, Strategia de dezvoltare durabilă – iunie 1999, MAPPM
- ***, Strategia protecției mediului – versiunea reactualizată 1999

Bibliografie la capitolul 2

- Anderson, Glen D., *Environmental Funds in CEE Countries: Status Report*, Harvard Institute for International Development, June 9, 1998
- Anderson, Glen, *Environmental Funds International best Practices and options for Indonesia, 2000*
- Patrick, Francis, *Overview of Environmental Funds in CEEC/NIS: Trends and Institutional Strengthening Needs*, EAP Task Force Secretariat Environment Directorate – OECD, 2000
- Peszko, G.; Zyllicz, T., *Environmental Financing in European Economies in Transition. Environmental and Resource Economics*, 11(3-4) (Netherlands: Kluwer Academic Publishers), 1998
- Peszko, Grzegorz; Petkova, Nelly, *Comments on the Environment Fund Law adopted by the Parliament of Romania*, EAP Task Force Secretariat, Environment Directorate – OECD upon the request of the European Commission, June 6, 1999
- Platon, V. (coordonator) et al., *Fondul pentru Mediu în România*, Centrul de Informare și Documentare Economică, INCE, București, 2001
- Platon, V., *Fondul de mediu – instrument de alocare a resurselor în țările în tranziție, Consolidarea economiei de piață*, Institutul de Cercetări Financiare și Monetare, CIDE, 2001
- Platon, V.; Anderson, G., *Sources of Revenues for Environmental Funds - Option Paper*, EPIQ, 2001, București
- Zsuzsa, Lehoczki; Peszko, Grzegorz, *The St. Petersburg Guidelines on Environmental Funds in the Transition to a market Economy*, OECD, Paris, 1995
- ***, *2000 Regular Report from the Commission on Romania's progress towards accession, European Commission, Brussels, Nov. 2000*
- ***, *2001 Regular Report from the Commission on Romania's progress towards accession, European Commission, Brussels, Nov. 2001*
- ***, *Legea mediului nr. 73/2000*, Monitorul Oficial, București, mai 2000
- ***, *Legea nr. 73/2000 privind Fondul de mediu*, Monitorul Oficial, mai 2000
- ***, *Ordonanța de Urgență nr. 93/iunie 2001 pentru amendarea și completarea Legii nr. 73/2000 privind Fondul de mediu*, Monitorul Oficial, București, iunie 2001
- ***, *Sourcebook on Environmental Funds in Economies in Transition: a Regional Overview and Surveys of Selected Environmental Funds in Central and Eastern Europe and the New Independent States*, published in October 1999 by the Organisation for Economic Cooperation and Development and the Phare Programme of the European Union

Volume apărute în cadrul colecției ESEN - 2 în anul 2001

**Probleme ale integrării României în Uniunea Europeană.
Cerințe și evaluări**

**Issues on Romania's integration into the European Union.
Requirements and evaluation**

**Stadiul negocierilor în vederea aderării la UE a statelor candidate
din Europa Centrală și de Est**

**Impactul adoptării acquis-ului comunitar privind
politica comercială comună în perspectiva aderării la UE**

**Implicațiile adoptării acquis-ului comunitar privind
politicile comerciale în domeniul produselor agroalimentare**

**Impactul adoptării politicii agricole comune (PAC)
asupra pieței principalelor produse agroalimentare românești**

Politica industrială în perspectiva aderării la UE

Politica energetică în perspectiva aderării la UE

**Sistemul impozitelor și taxelor
în Uniunea Europeană și în România**

CENTRUL DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE ECONOMICĂ
Redactor-șef: Valeriu IOAN-FRANC

Redactor: Dorina GHEORGHE
Prezentare grafică: Mihaela PINTICĂ
Coperta: Nicolae LOGIN
